

«... at ryste en Constitution ud af Ermen». Fire kilder til Grunnlovens historie i Nasjonalbibliotekets samlinger. Utgitt ved Oddvar Vasstveit.

NB kilder 1

Nasjonalbiblioteket, Oslo 2014

ISSN 1894-7662 til tittelen: NB kilder (elektronisk utg.)

ISBN: 978-82-7965-169-7 (digital, bokselskap.no), 978-82-7965-170-3 (epub),
978-82-7965-171-0 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

«... at ryste en Constitution ud af Ermen»

Fire kilder til Grunnlovens historie i
Nasjonalbibliotekets samlinger

Utgitt ved Oddvar Vasstveit

NB kilder 1

Nasjonalbiblioteket

Oslo 2014

KILDER

INNLEDNING

Blyant, penn og blekk

Det kan man kalde at ryste en Constitution ud af Ermen

Avskrifter av grunnlovsutkastet

TRANSKRIBERTE TEKSTER

A. Constitution[en]s Fuldstændige Beskrivelse, som den er bleven andtagen i Rigsforsamlingen

B. Arild Sibbern. Dagbok 10. april til 20. mai 1814

KILDER

Arild Sibbern: Dagbok 10. april til 20. mai 1814. NB Ms.fol. 1505:4.

Arild Sibbern: Avskrift av Konstitusjonskomiteens grunnlovsutkast med plenumsvedtakene påført. NB Ms.fol. 1505:3.

Wilhelm Frimann Koren Christie: Avskrift av Konstitusjonskomiteens grunnlovsutkast med plenumsvedtakene påført. NB Ms.4° 3575:3.

Anonym: «Constitutionens Fuldstændige Beskrivelse som den er bleven andtagen i Rigsforsamlingen». NB Ms.fol. 4309:1.

INNLEDNING

Hovedkildene til Grunnlovens tilblivelseshistorie er Eidsvollsforsamlingens håndskrevne protokoller, men de er magre kilder som bare kort og summarisk refererer det som foregikk i riksforsamlingssalen. Noen få trykte dokumenter reflekterer også forsamlingens arbeid, men siden det medbrakte trykkeriet ikke fungerte som planlagt, måtte Eidsvollsmennene selv møysommelig skrive ned de viktigste arbeidsdokumentene underveis. Uten dette håndskrevne materialet og deltageres private oppteignelser og brev ville bildet av begivenhetene i april-mai 1814 vært såre tørt og ufullstendig. Men det skrøpelige trykkeriet er en del av

grunnlovshistorien og utgjør en ikke helt uvesentlig bakgrunn for det håndskrevne materialet som her skal presenteres. Vi skal derfor innledningsvis se litt på hva det egentlig leverte.

Blyant, penn og blekk

De 112 representantene som møtte på Eidsvoll den 10. april, fikk allerede første dag utdelt en navneliste som var trykt på armeens feltpresse. Riktignok hadde trykkeren bare fått med omtrent halvparten av navnene, men likevel ble [dette første Eidsvollstrykket](#)ⁿ¹ oppfattet som et godt tegn for ukene som skulle komme. Alexander Møllerⁿ² fra Arendal skrev hjem til sine velgere at «Da alt hvad, som forhandles skal gives i Trykken, saa vil jeg med det første kunde have den Fornøylelse, at sende mine Herrer Committentere postdaglig, hva som udkommer.»ⁿ³ Han må ha sett for seg et trykkeri som skulle stå til tjeneste for Riksforsamlingen med å mangfoldiggjøre grunnlovsforslag, debattinnlegg og andre arbeidsdokumenter fortløpende, og som dessuten skulle medvirke til å holde den norske befolkning orientert om forhandlingenes forløp. Men trykkeriet arbeidet mye tregere enn forventet, og det gikk fire dager innen Eidsvollstrykk nr. 2 kunne deles ut. Det var første nummer av [Rigsforsamlings-Tidende](#), den lille 2-bladsavisen som i dette første av i alt 8 numre inneholdt prinsregentens tale ved åpningen av Riksforsamlingen. Enda senere gikk det med Eidsvollstrykk nr. 3 som på ett blad inneholdt Riksforsamlingens første egentlige vedtak, reglementet for det kommende grunnlovsarbeidet. Det var ferdigbehandlet allerede 12. april, og forsamlingen hadde da bestemt at det skulle trykkes umiddelbart. Men prinsregentens tale kom foran i trykkekøen, og [Interimistisk reglement for Forhandlingernes Gang ved Rigsforsamlingen](#), som var den fullstendige tittelen, ble ikke ferdig før 18. april.ⁿ⁴ Siden skulle det vise seg at dette ene bladet ble det siste trykket som direkte støttet forsamlingens daglige arbeid. Avisen ble prioritert foran alle andre trykkeoppgaver, og de 7 numrene som etter hvert kom ut, var det eneste som fra da av ble trykt på Eidsvoll. Den gamle og slitte feltpressen hadde alt for liten kapasitet og kunne umulig tilfredsstille de første dagens optimistiske forventninger. Og heller ikke avisen kom til å spille sin tiltenkte rolle. Den var hele tiden på etterskudd og ble trykket i så få eksemplarer at praktisk talt ingen utenfor Eidsvollsforsamlingen kunne skaffe seg den. Blyant,

penn og blekk måtte derfor bli Riksforsamlingens viktigste arbeidsredskaper. Alexander Møllers velgere i Arendal fikk aldri de «postdaglige» trykte etterretningene som de var blitt lovet. I stedet fikk de etter hvert 7 håndskrevne rapporter fra sin representant.

Det kan man kalde at ryste en Constitution ud af Ermen

For å komme så snart som mulig i gang med selve grunnlovsarbeidet valgte Riksforsamlingen allerede 12. april en komité med 15 medlemmer til å utarbeide det utkastet som skulle legges til grunn for arbeidet i forsamlingssalen. I referatet heter det:

Naar Committeens Udkast er færdigt, besørger det ligesom ethvert andet Udkast, der er udarbejdet af en Committee, strax trykt og omdeelt til enhver Repræsentant, for at denne, i de af Præsidenten dertil bestemte Dage, kan gennemgaae samme.¹⁵

Konstitusjonskomiteen var den aller viktigste av de komiteene som ble oppnevnt, og framdriften i riksforsamlingens arbeid var helt avhengig av at den arbeidet raskt og kunne få sine forslag framlagt for plenumsbehandling så snart som mulig. Og det var nettopp med tanke på slike oppgaver feltpressen var fraktet til Eidsvoll. Komiteen startet arbeidet med allerede første dag å bli enige om 11 grunnsetninger som de ville bygge på i sitt videre arbeid. Planen var å få dem umiddelbart trykt i så mange eksemplarer at representantene kunne ha hvert sitt under behandlingen. Men siden trykkeriet var opptatt med prinsregentens tale, ble ikke dette mulig, og komiteen måtte selv sørge for at forslaget ble skrevet av for hånd i 112 eksemplarer. En hel arbeidsdag medgikk til dette møysommelige skrivearbeidet, og både i hovedprotokollen og i de bevarte dagbøkene møter vi ved denne og flere andre anledninger klager over «Feldtbogtrykkeriets Ufuldstændighed».

Neste gang trykkeriet skulle ha vært i virksomhet, var da Konstitusjonskomiteens hovedarbeid, grunnlovsutkastet, var ferdig. Arbeidet hadde gått så fort unna, at sorenskriver G.P. Blom senere skrev: «Det kan man kalde at ryste en Constitution ud af Ermen».¹⁶ Det ble et omfattende dokument på 115 paragrafer, og det var med beklagelse komiteen måtte innse at trykkeriet

ikke var i stand til å ta seg av det. Løsningen ble denne gangen at Konstitusjonskomiteens medlemmer fordelte seg på flere værelser i Eidsvollsbygningen og selv dikterte dokumentet for representantene. Dette omstendelige skrivearbeidet startet lørdag 30. april og tok 3 dager. I hovedprotokollen for mandag 2. mai heter det at de fleste da hadde fått sin egen avskrift.ⁿ⁷ Det er ikke usannsynlig at denne forsiktige formuleringen dekker over at flere av representantene ikke klarte å få til brukbare avskrifter. For de minst skrivekyndige måtte det fortone seg som en nærmest uoverkommelig oppgave å skulle skrive etter diktat et så stort dokument med så mange fremmedord og så omstendelige og snirklete juridiske formuleringer. En opplysning i hovedprotokollen for 2. mai tyder da også på at det kan ha vært et visst frafall de tre dagene dikteringen foregikk. Antallet fraværende under møtene var vanligvis ikke flere enn høyst en eller to, men denne dagen holdt 9 seg borte. De andre to avskrivningsdagene ble det ikke holdt opprop, men det er en rimelig antagelse at de samme 9 holdt seg borte også da. Helt sikkert vet vi at matros Even Thorsen fra Søe-Defensionen umulig kan ha skrevet av denne lange teksten etter diktat. Han kunne ikke en gang skrive sitt eget navn og har undertegnet den ferdige Grunnloven med påholden penn.

Avskrifter av grunnlovsutkastet

Flere av de dikterte avskriftene er bevart, men bare de tre som finnes i Nasjonalbiblioteket skal omtales her. Den ene er ført i pennen av sorenskriver Wilhelm Frimann Koren Christie, som var en av forsamlingens betydeligste og mest innflytelsesrike medlemmer. Den andre stammer fra kaptein i Ingeniørbrigaden Arild Sibbern, en av de mange som aldri deltok i debattene. Disse to gjengis ikke i denne utgaven, men fortjener likevel omtale siden ingen av dem tidligere har vært kjent. En tredje avskrift med ukjent opphavsmann er også tidligere ukjent. Den gjengis i sin helhet.

1. Kaptein Arild Sibbernsⁿ⁸ (1785–1863) avskrift av

Konstitusjonskomiteens grunnlovsutkastⁿ⁹

Sibbern representerte Ingeniørbrigadenⁿ¹⁰ og var antagelig en av de representantene som møtte aller dårligst forberedt til grunnlovsarbeidet. I en

selvbiografi¹¹¹ forteller han at brevet med beskjed om at han var valgt, kom fullstendig overraskende på ham da han oppholdt seg på Jeløy ved Moss under en permisjon fra tjenesten. Fullmakten som vedlå brevet, bekrefter at valget må ha foregått i en viss fart og i siste liten. Den er datert 8. april, altså bare 2 dager før representanten skulle møte på Eidsvoll. Han kunne knapt tro det som stod der, skriver han, og oppdratt som han var under strenge militære former, hadde han aldri hatt tanker om noe annet styresett enn det eneveldige kongedømme. «Constitution! Og Frihed! Ingen Forening med Danmark!» Det var helt nye tanker for ham. Om det første møtet med Eidsvoll skriver han: «... da begyndtes Ordning, Formering og Debatter, og i en Stum Forbauselse stod jeg og de fleste med mig, som man var nedfaldet fra Skyerne, med ingen rimelig Tanke om, hva Ende Sagen vilde faa ... » På Eidsvoll ble han en av de mange representantene som ikke deltok aktivt i debattene, men en dagbok og et omhyggelig ført vedtaksreferat viser likevel at han tok oppgaven alvorlig fra første dag.

Vedtaksreferatet, som er ført inn i hans dikterte avskrift av Konstitusjonskomiteens grunnlovskast, bærer tydelige preg av de vanskelige arbeidsforholdene representantene hadde der de satt på sine trange plasser på langbenker uten verken ryggstø, armlener eller fast skriveunderlag. Så godt det lot seg gjøre har han i margene og mellom linjene notert med blyantstrykninger og tillegg til grunnteksten, og først senere, antagelig etter at han var kommet hjem til losjiet om kvelden, skrev han over blyantinnførselene med blekk som en

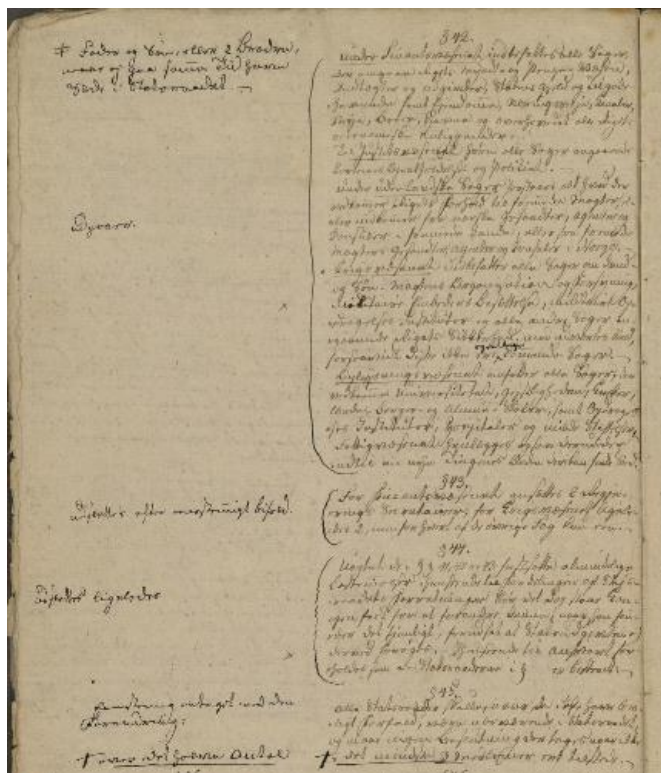
nødtørftig renskrift. Blyantskriften er mange steder med vekslende hell forsøkt utvisket der han har skrevet over med penn. Noen steder er blyantnotatene bevart, men likevel kopiert med blekk på annen ledig plass i margene. Siden han verken hadde bedre eller dårligere arbeidsforhold enn sine medrepresentanter, kan vi trygt anta at hans manuskript gir et godt bilde av hva det var mulig å få til av referater under selve møtene. Det er vanskelig å se for seg at noen skulle kunne bruke penn og blekk, eller i det hele tatt kunne få satt annet enn forholdsvis korte og mer eller mindre uleselige notater på papiret der de satt tett sammen med sine skrivesaker på knærne. I virkeligheten var det bare sekretæren ved sitt lille bord for enden av salen som kunne referere under noenlunde akseptable forhold. Her finner vi ganske sikkert en av grunnene til at så få av Eidsvollsrepresentantene har etterlatt seg notater nedskrevet under selve møtene i riksforsamlingssalen.

2. Sorenskriver Wilhelm Frimann Koren Christies avskrift av Konstitusjonskomiteens grunnlovsutkastⁿ¹²

Fra første stund var Wilhelm Frimann Koren Christie en av de mest sentrale og en av de travleste representantene på Eidsvoll. Han er kanskje også den som har etterlatt seg mest håndskrevet dokumentasjon om sin medvirkning. Papirer fra hans hånd vedrørende Eidsvollsforsamlingen finnes både i Riksarkivet, Stortingsarkivet og i Nasjonalbiblioteket. Som forsamlingens faste sekretær hadde han ansvaret for å referere de ofte nokså kaotiske debattene, sørge for å føre nøyaktig regnskap med avgitte stemmer og dessuten plikt til hver dag å lese opp et renskrevet referat fra foregående dags møter. Under plenumsbehandlingen av grunnlovsutkastet var han dessuten aktiv som debattant og møtte under tiden med ferdigskrevne endringsforslag. Sin egen private dagbok fant han tid til, og første nummer av [*Rigsforsamlings-Tidende*](#) var det han som skrev.ⁿ¹³ De to protokollene han førte som sekretær, en kladd, kalt «Conceptprotokollen», og en renskrift, kalt «Hovedprotokollen», er begge bevart i Stortingsarkivet. De er nøyaktig ført så langt de rekker, men inneholder ikke referater av debattinnleggene og heller ikke den endelig vedtatte grunnlovsteksten fullt utskrevet. Alle paragrafene fullt utskrevet slik de var vedtatt med endringer og tillegg, måtte forsamlingen vente på til en valgt redaksjonskomite med tre medlemmer la fram den renskrevne Grunnloven i

møte mandag 16. mai. Da var rekkefølgen av paragrafene omkalfatret og en del språklige og innholdsmessige rettelser foretatt. Den ferdig reviderte Grunnloven ble lest opp i plenum, og dagen etter satte presidenten og visepresidenten sine signaturer på den. Den 18. mai ble dokumentet høytidelig underskrevet av alle med navn og lakksegl og var dermed vedtatt.

Debattinnlegg som bare ble holdt muntlig, finner man altså ikke referert noe sted i de protokollene Christie førte som forsamlingens sekretær. Men i hans private dagbok finner vi et stykke på vei det som mangler i hovedprotokollen. Fra og med 4. mai inneholder den et fortløpende referat av selve grunnlovsdebattene, hver paragraf for seg i den rekkefølgen de var oppført i Konstitusjonskomiteens utkast og med forholdsvis utførlig omtale av debattene, også den delen som bare ble ført muntlig. Selve vedtakene finner vi derimot ikke der. Han nøyer seg som regel med å opplyse om paragrafene ble vedtatt enstemmig eller «med nogen forandring». Forandringene førte han som Sibbern ordrett inn i sin egen avskrift av Konstitusjonskomiteens utkast. I likhet med de andre representantene hadde han selv skrevet den etter diktat, og den tilsvarende helt Arild Sibberns vedtaksreferat som er omtalt foran, altså grunnlovsforslaget med diverse overstrykninger og med endringer og tilføyelser som kom til under behandlingen notert i margene og på annen ledig plass. Sammen med dagboken utgjør avskriften den samme todelte måten å referere på som Sibberns to manuskripter. Men i motsetning til Sibbern satt Christie ved et eget bord under forhandlingene og kunne hele tiden skrive med penn og blekk. Allerede under dikteringen av utkastet hadde han sørget for en bred venstremarg med plass for notater. Manuskriptet hans ble derfor et forholdsvis ryddig og oversiktlig referat av vedtakene, og har antagelig utgjort noe av grunnlagsmaterialet for hans referater i «Conceptprotokollen».

3. «Constitution[en]s Fuldstændige Beskrivelse, som den er bleven andtagen i Rigsforsamlingen»ⁿ¹⁴

Dette manuskriptet skiller seg fra de to som er omtalt foran ved at det allerede i overskriften uttrykker at det ikke dreier seg om Konstitusjonskomiteens utkast, men den vedtatte Grunnloven. Alt tyder på at det er en renskrift etter en bortkommet kladd som helt har tilsvart de to omtalte vedtaksreferatene av Sibbern og Christie, altså rettelser og tilføyelser skrevet inn i en avskrift av Konstitusjonskomiteens utkast etter hvert som de ble vedtatt. Forskjellen består i at alle paragrafene her er fullt utskrevet i sin endelige form slik nedskriveren har oppfattet at de var blitt vedtatt. Ved hver paragraf har han notert voteringsresultat for vedtaket. Det er den eneste kjente fullstendige og renskrevne versjon av Grunnloven slik den så ut før redaksjonskomiteen gjennomførte sin ganske radikale bearbeidelse.

Manuskriptet er anonymt, men inneholder enkelte språklige særegenheter og faktiske opplysninger som gir grunnlag for å antyde noe om opphavsmannen. Det første som slår en ved lesningen, er at nedskriveren må ha vært en uøvet og sen skriver som ikke har rukket å få med seg den dikterte teksten helt nøyaktig, og som har vært påtagelig lite sikker når det gjaldt ortografi og tegnsetting. Et sted har han ikke helt klart å få med seg vedtakene i riktig rekkefølge. Det ligger nær å tenke seg at han kan ha vært en av bonderepresentantene, skrivekyndig, men sen fordi han hadde lite øvelse.

Notater ved to av paragrafene synes å bestyrke denne teorien. § 21 som dreier seg om Trondheim som kroningsby, har følgende merknad til avstemningsresultatet: «88 Stemmer uden vor Vota». Hovedprotokollen opplyser ikke om noen debatt ved denne paragrafen, bare at den ble vedtatt med 88 stemmer mot 22. Dagboksmaterialetⁿ¹⁵ viser likevel at det har vært meningsforskjeller både om stedsvalget og pengebruken. Spesielt fikk Christopher Frimann Omsen (1761–1829)ⁿ¹⁶ støtte da han protesterte mot forslaget fordi han mente det ville bli for dyrt. Vi kan kanskje her se et tidlig eksempel på en bondegruppering som stemmer mot foreslåtte vedtak for å spare utgifter på statsbudsjettet.

§ 31 har et lignende notat som peker i samme retning: «69 Stemmer uden vore Stemmer». Det dreier seg her om prestegårdene. Bøndene i forsamlingen ønsket at de skulle selges til fordel for statskassen,ⁿ¹⁷ mens Konstitusjonskomiteens forslag ville beholde den gamle ordningen med

prestegårdene som en viktig del av prestenes avlønning. Bøndene stemte mot som gruppe, og det er nærliggende å tro at når nedskriveren bruker uttrykket «vore Stemmer», så er det fordi han selv er bonde, eller en som stod bondestanden nær, for eksempel en underoffiser eller en lensmann.

En sammenligning av håndskriften med så mange skriftprøver som det har vært mulig å finne etter representantene, har gitt som resultat at vi kan utelukke de bonderepresentantene som er representert med skriftlige vedlegg til Hovedprotokollen. Den foreløpige konklusjon må derfor bli at manuskriptet har en av de 37 bonderepresentantene som opphavsmann, men antagelig ikke en av de som deltok med egne skrevne innlegg i debattene.

TRANSKRIBERTE TEKSTER

A. Constitution[en]s Fuldstændige Beskrivelse, som den er bleven andtagen i Rigsforsamlingen

n18

§ 1 [§ 1 i 17. mai-Grunnloven]

Kongeriget Norge er et frit uafhængigt og udeeligt Rige dets Regjerings Form er et indskrænket og arvelig Monarchie.

(NB antaget eenstemmigt)

§ 2 [§ 2 i 17. mai-Grunnloven]

Den Evangeliske Lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. Alle Christelige Religions Secter tilstædes Regions [sic] Øvelse, dog ere Iøder og Iesuitter, fremdeles udelukkede fra adgang til Riget. Munkeordener maa ikke taales, Landets Indbygge [sic] som bekjende sig til Statens offentlige Religion, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i den samme. –

(Eenst. Antaget)

§ 3 [§ 3 i 17. mai-Grunnloven]

Regentens Titel er, Vi N.N. af Guds Naade, og efter constitution Norges Konge. –

(Eenst. Antaget)

§ 4 [§ 15 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen skal stedse have bekjendt og bekjende sig til den Evangeliske Lutherske Religion, haandhæve og beskytte den.

(Ant. Eenstemmig)

§ 5 [§ 4 i 17. mai-Grunnloven]

Kongens Person er hellig, han er ophøyet over Dadel og Anklager – Ansvarligheden paaligger hans Raad.

(NB antaget eenstemmig)

§ 6 [§ 11 i 17. mai-Grunnloven]

Saasnart Kongen som myndig tiltræder Regjeringen, aflægger han for Stortinget følgende Eed: Jeg lover og sværger, at vil Regiere Kongeriget Norge, i overensstemmelse med dets Constitutions love; Saa sandt hielpe mig Gud og hans hellige Ord. Er intet Storting paa den Tid samlet, needlægges Eeden skriftlig i statsraadet, og igientages Høytidelig af Kongen første Storting.

(Antaget med 77 stemmer)

§ 7 [§ 5 i 17. mai-Grunnloven]

Arvefølgen er Linial og Agenatisk saaledes at kun Mand af Mand kan arve Tronen, den nærmere Linie gaaer for den fiernere, og den Ældre i Linien for den Yngre.

(Med 104 St.)

§ 8 [§ 6 i 17. mai-Grunnloven]

Den udvalgte Konges i Lovlig ægteskab avlede Mandlige Linie Arvinger, ere arveberettiget i den Orden forrige § foreskriver, saa at Riget stedse bliver udeelt, hos een imod de øvrige Prindser til hvilke Tronen ved Arv kan komme, bør nøyes med den Dem af Stortinget tilstaaede Appanage, indtil arveordenen kommer til Dem.

(Eenstemmig)

§ 9 [§ 8 i 17. mai-Grunnloven]

Blant arveberettigede regnes ogsaa den ufødte, saa at om han først efter Faderens Død fødes til Verden, nyder han dog strax sit tilbørlige Stæd i Arvelinien.

(Eenstemmig)

§ 10 [§ 7 i 17. mai-Grunnloven]

Naar en til Norges Krone arveberettiget Prinds fødes, skal hans Navn og Fødsels Tid tilkjendegives førstholdende Storting, og antegnes i dens Protocol. –

(Eenstemmig)

§ 11 [§ 9 i 17. mai-Grunnloven]

Er ingen arveberettiget Prinds til, kan Kongen Kongen [sic] foreslaae sin efterfølger for Stortinget, som enten antager eller forkaster Forslaget. –

(Eenstemmig)

§ 12 [§ 41 i 17. mai-Grunnloven]

Er nærmeste Tronarving ved Kongens Død, umyndig, fører Enkedronningen, om hun er kongens Kjødelige Moder, saa længe hun bliver Enke, Regjeringen i forening med Statsraadet, indtil Kongen worder myndig. Er saadan Enkedronning ey til, da føres Regjeringen paa samme maade, af den nærmeste arveberettigede [sic] Prindts, som da er over 25 aar Gammel, under Titel af Regent. Hvis Regenskabet er tilfaldet en fiernere i Arveordenen, paa Grund af, at den nærmere ey var fuldmyndig, da skal den første fravige det for den sidstnævnte, saasnart denne har opnaaet 25 Aars Alder. I disse Tilfælde affattes Beslutninger i Stadsraadet efter de fleeste Stemmer, og for Enkedronningen, eller i mangel af Hende Regenten 2de Stemmer. –

(76 Stemmer)

§ 13 [§ 42 i 17. mai-Grunnloven]

Er ingen saadan fuldmyndig Printz til, føres Regentskabet af Statsraadet, i forening med Mænd som Stortinget maatte finde fornødent at tilforordne under Ansvar efter § [nummeret mangler]. I saa Tilfælde har den første af Statsraadets

Medlemmer forsædet og 2de Stemmer.

(Eenstemmig)

§ 14 [§ 43 i 17. mai-Grunnloven]

De i § 13de fastsatte bestemmelser gjelder ligeledes i Tilfælde af at Kongen ved Sinds og Legems Svaghed, vorder uskikket til Regjeringen, eller fraværende fra Riget.

(Eenstemmig)

§ 15 [§ 44 i 17. mai-Grunnloven]

De som i følge foranførte Anordninger til at forestaae Regjeringen medens Kongen er umyndig, fraværende, eller paa anden Maade ude af Stand til selv at Regjere, Skulle hver for sig for Stortinget aflægge følgende Eed: Ieg lover og Sværger, at ville forestaae Regjeringen i Overeenstemmelse med Constitution og Loven, saa sandt hjelpe etc. –

(Eenstemmig)

§ 16 [§ 45 i 17. mai-Grunnloven]

Saasnart deres Statsbestyrelse ophører, skulle de aflægge Kongen og stortinget Regenskab for samme.

(Eenstemmig)

§ 17 [§ 36 i 17. mai-Grunnloven]

Nærmeste Tronarving, om han er den regjerende Konges søn, fører Titel af Kron Prindts til Norge, de øvrige som til Tronen ere arveberettigede kaldes Prindsers og de Kongelige døttre Prindsesser.

(Eenstemmig)

§ 18 [§ 38 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen Prinds af Blodet maa forlade Riget, gifte sig, eller begive sig i fremmed Tjeneste, uden Kongens Tilladelse; handler han herimod, forbryder han sin Ret til Kronen.

(Eenstemmig)

§ 19 [§ 39 i 17. mai-Grunnloven]

De Kongelige Prindser og Prindsesser, skulde for deres Person ikke svare for andre Dommere end Kongen, eller hvem han dertil forordner. –

(Eenstemmig)

§ 20 [§ 10 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen er myndig naar han haver fyldt det 20de Aar. Saa snart han indtraadt i det 21de Aar, erklærer han offentlig at være myndig. –

(Fl. Stem.)

§ 21 [§ 12 i 17. mai-Grunnloven]

Kongens Kroning og Salving skeer i Trondhjems Domkirke efter at han er bleven myndig, paa den Tid og med Ceremonier han selv fastsætter.

(88 Stemmer uden vor Vota)

§ 22 [§ 40 i 17. mai-Grunnloven]

Er Tronarvingen fraværende naar Kongen dør, bør han indfinde sig i Riget inden 6 Maaneder efterat Dødsfaldet er ham tilkjendegivet, hvis uovervindelige Hindringer ey forbyder det, eller for sin Person have tabt agang til Tronen.

(Eenstemmig)

§ 23 [§ 47 i 17. mai-Grunnloven]

Bestyrelsen af den umyndige Konges Opdragelse bør, hvis hans Fader ey derom har efterladt nogen skriftlig Bestemmelse betroes til visse af Stortinget dertil udnævnte Mænd; i Forening med Enkedronningen, om hun er hans kjødelige Moder, med udelukkelse af den nærmeste Tronarving, hans Livsarvinger, Statsraadets og Regentskabets øvrige tilforordnede.

(Eenstemmig)

§ 24 [§ 34 i 17. mai-Grunnloven]

Alle Regjerings Beslutninger og Befalinger, skulde stædse udstædes i Kongens Navn. –

(Eenstemmig)

§ 25 [§ 46 i 17. mai-Grunnloven]

Ved Kongens Død eller i de Tilfælde i hvilket et Regentskab bør beskikkes vid: § 12 til 14de skal strax et overordentlig Storting sammenklades af Stadsraadet; forsømmer Stadsraadet denne Pligt over 4 Uger, besørges Sammenkaldelsen ved Iustitiarius og tilforordnede i Høyeste Ret.

(Eenstemmig)

§ 26 [§ 48 i 17. mai-Grunnloven]

Er den mandlige Kongestamme uddød og ingen Tronfølger udkaaret, da sammenkalder Stortinget strax paa den i forrige § foreskrevne Maade for at vælge en nye Konge Æt – Imidlertid forholdes med den udøvende Magt efter § 13

(Eenstemmig)

§ 27 [§ 13 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen skal stedse boe indenfor Rigets nu værende Grændser, og maae ikke opholde sig udenfor det længere end 6 Maaneder ad Gangen, uden Stortingets Samtykke med mindre han for sin Person vil have tabt ret til Tronen.

(84 Stemmer)

§ 28 [§ 14 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen maa ikke imodtage nogen anden Krone, eller Regjering, uden Stortingets Samtykke hvortil i dette Tilfælde To tredie Deelee af Stemmene udfordres.

(98 Stemmer)

§ 29 [§ 16 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen anordner al offentlig Kirke- og Guds Tjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religions Sager, og paaseer at religionens offentlige Lærere følger de foreskrevne Normer. –

(Eenstemmig)

§ 30 [§ 18 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen lader i Almindelighed indkræve de Skatte og Afgifter som Stortinget paalægger.

(Eenstemmig)

§ 31 [§ 19 og 106 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen vaager over, at Statens Eyendommer og Regalier anvendes og bestyres paa den af Stortinget bestemte og for Almenvæsenet nyttigste Maade.

Saavel Kiøbesummer som indtægter af det Geistligheden, samt Skolelære

beniciferede [sic] Gods skulde anvendes til Geistlighedens bedste og

Oplysningens Fremme; milde Stiftelsers Ejendomme skulle allene anvendes til Gavn.

(69 stemmer uden vore Stemmer)

§ 32 [§ 25 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen har høyeste Befaling over Rigets Land- og Søe-magt, den maa ikke overlades i fremmede Magters Tjeneste, og ingen Fremmed Tropper undtagen Hjelpetropper mod fiendtlig anfald, maa inddrages i Riget uden Stortingets Samtykke.

(95 Stemmer)

§ 33 [§ 26 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen har Ret til, at sammenkalde Tropper, begynde Krig og slutte Fred, indgaae og ophæve Forbund, sende og modtage Gesandter. –

(90 Stemmer)

§ 34 [§ 27 i 17. mai-Grunnloven]

Regjeringen er ikke berettiget til Militær Magts Anvendelse mod statens Medlemmer uden igjennem de i Lovgivningen bestemte Former med mindre nogen Forsamling maatte forstyrre den offentlige Rolighed, og den ikke øiebliklig adskilles, efterat de artikler i Landsloven, som angaaer Oprør 3de Gange lydeligen ere dem forelæste af den Civile Øvrighed. –

(Eenstemmig)

§ 35 [§ 20 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen har Ret til i Statsraadet at benaade Forbrydere efter at Høyeste Rets Dom er falden, og dens betænkning er indhentet; Dog beroer det paa Forbryderen, enten at antage Kongens Naade, eller at underkaste sig den ham tildømte Straf. I de Sager som af Odelstinget foranstaltes anlagte for Rigs Retten § 93 kan ingen Anden Benaadning end Fritagelse for idømte livsstraf finde Stæd. (Eenstemmig)

§ 36 [§ 17 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen kan give og ophæve midlertydige [sic] andordninger, betræffende Handel, Told, Næringsveye og Politie, dog at de ikke Strider mod Constitution og de af Stortinget givne Love. De gielder Provisorisk til næste Storting. (Eenstemmig)

§ 37 [§ 23 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen kan ikke meddele nogen anden en Embeds Rang og Titlerⁿ¹⁹ – Den Embeds Mand som i Naade er afskediget, beholder Ære Titul og Rang hans hittil havende Embede har medført. Til belønning for udmærkede Fortjenester kan Kongen meddele Ordener til hvem han vil, dog saaledes at ingen af hine maae være arvelige ey heller give Ret til Fritagelse fra statsborgernes fælleds Pligt og Byrde, eller medføre Fortrindlig adgang til Stadtens [sic] Embeder; men ved ordeners tildelelse skal offentlig kundgiøres de Fortjenester, hvorfor de er givne. Intet Hæderstegn kan give Ret til Fritagelse, Ingen Personlig eller blandede arvelige Forrettiger [sic] maa tilstaaes nogen for fremtiden. (Eenstemmig)

§ 38 [§ 24 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen vælger og afskediger efter godt befinnende sin Hofstat og sine Hofbetiente. Til at lønne disse og holde sit Hof, tilstaaes ham af Stortinget en passende Aarlig Sum der er anført § 76. (Eenstemmig)

§ 39 [§ 21 og 93 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen vælger og beskikker, efter at have hørt sit Statsraad, alle Civile, Geistlige og Militaire Embeds mænd. Til Embeder i Staten skulle allene Norske Borgere som bekjende sig til den Evangeliske Lutherske Religion have [*overstrøket og merket med kryss*: Adgang, dog kunde udlendinger udnævnes til] [*Ny tekst merket med kryss innført etter § 41*: svoret Constitution troskab, og taler Landets Sprog, samt a, ere statens Undersaatter, b, ere fødte i Fremmede lande af Norske Forældre som paa den Tid ikke var en anden stats Undersaatter, c, eller de som nu have stadig Ophold i Riget. D, eller som herefter opholde sig der i 10 Aar, e, eller som af Stortinget vorder Naturaliserede, dog kunde Fremmede beskikkes etc.] til Professorer, Læger og til Konsuler paa fremmede Stæder. De kongelige Prindsere maa ey beklæde Civile Embeder.

(Eenstemmig)

§ 40 [§ 21 og 93 i 17. mai-Grunnloven]

Alle Embedsmænd, Land- og Sø-krigere sværge Constitution og Lover Troskab og Lydighed – Ieg lover og sværger, at ville forestaae det mig anbettede Embede, at ville ved alle Leyligheder forholde mig i Overeensstemmelse med Constitution og over, saa sandt hielpe mig Gud og Hellige Ord. –

(Eenstemmig)

§ 41 [§ 28 i 17. mai-Grunnloven]

Kongen vælger selv et Raad, af norske Borgere som ikke er over [sic] 30 Aar. Dette Raad skal i det mindste bestaae af 5 Medlemmer; foruden dem kan Kongen, ved overordentlige Leyligheder, tilkalde Andre Norske Borgere, kun ingen af Stortinget for at tage Sæde i Statsraadet – Forretningene fordeeler han iblant dem saaledes som han for tienligt eragter.

Fader og Søn eller 2de Brødre, maae ey paa en og samme Tid hav Sæde i Statsraadet. –

(Eenstemmig efter Forandring)

§ 42ⁿ²⁰ [§ 28 i 17. mai-Grunnloven]

Under Finantsvæsenet indbefattes alle Sager der angaaer Rigets Mynt og Pengevæsen, Indtæger og udgifter, Statens Gjeld og Tilgodehavende, samt

Eyendom, Næringsveye, Kanaler, Veye, Broer, Havne og over Hovedet alle Rigets Oeconomiske anliggender. Til Iustitsvæsenet hører alle Sager angaaende Lovernes overholdelse Polietiet – Under udenlandske Sager forstaaes alt hva der vedkommer Rigets Forhold til fremmede Magter, eller indkommer fra Norske Gesandter, Agenter og Konsuler i Fremmede Lande, eller fra Fremmede Magter. – Gesandter, Agenter og Konsuler i Norge. – Krigsvæsenet indbefatter alle Sager om Land og Søemagten, Organisationer og Forsyning, Militære Embeders Besættelser, Militær Opdragelses Institutet og alle andre Sager andgaaende Rigets Sikkerhed mod udvortes vold, for saavidt disse ikke ere egentlige Komandoe Sager. – Oplysnings Væsenet omfatter alle Sager der vedkommer Universitetet, Geistligheden, Kirker, Lærde Borger- og Almueskoler, samt Opdragelses Instituter, Hospitaler og milde Stiftelser, Fattigvæsenet henlægges ogsaa derunder indtil en nye Tingenes Orden kan finde Stæd.
(Foruden denne udgik 2de andre) (Eenstemmig)

§ 42(Ny). [§ 45 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 29 i 17. mai-Grunnloven]

[Har først vært angitt som § 43, tallet senere overstrøket og erstattet med 42. Merket med klamme i margin og følgende margnotat som er overstrøket: Udgaet.] Alle Statsraader skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, være nærværende i Statsraadet, og maae ingen Beslutning der fattes, naar ikke over det Halve Andtal Medlemmer ere der tilstæde.

(Eenstemmig)

§ 43 [§ 46 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 31 i 17. mai-Grunnloven]

[Merket med klamme i margin og følgende margnotat som senere er overstrøket: «først vedtaget siden udgaet»]

Hindres den Statsraad, til hvis Fag en Sag (der skal foretages i Statsraadet) henhører, ved lovligt Forfald fra at møde, Constituerer Kongen en anden Statsraad, til at foredrage Sagen. Hindres flere end over det halve antal ved Lovligt Forfald, fra at møde i Statsraadet, saa skal Kongen Constituere andre Embedsmænd, til i deres Stæd, saaledes at altid i det mindste over det halve andtal af de sædvanlige Medlemmer ere tilstæde.

(Eenstemmig)

§ 44 [§ 47 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 30 i 17. mai-Grunnloven]

Forestillinger om Embeders besættelser og alle andre Sager af Vigtighed (Diplomatiske og egentlig Militære Commandoe Sager undtagne) skulle foredrages i Statsraadet af dets Medlem til hvis Fag det hører, og af ham Expederes, overensstemmende med Kongens i Statsraadet fattede Beslutning. – (eenstemmig)

§ 45 [§ 48 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 32 i 17. mai-Grunnloven]

I Statsraadet føres Protocol over alle de Sager som der forhandles, enhver som har Sæde i Statsraadet, er pligtig til, med Frimodighed at sige sin Meening, som Kongen er forbunden at høre, men dette er denne forbeholden, at fatte Beslutning, efter sit eget omdømme; Finder nogen Medlem af Statsraadet, at Kongens beslutning er stridende mod Statsformen, Rigets Love, eller Øiensynlig skadelig for Riget, er det Pligt at gjøre kraftige Forestillinger derimod, samt at tilføye sin Meening i Protocolen; den der ikke saadant har Protesteret derimod i Protocolen, ansees at have været eenig med Kongen, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes i § (eenst.)

§ 46 [§ 49 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 33 i 17. mai-Grunnloven]

Den Statsraad som forestaaer det udenlandske Departement, bør have en egen Protocol, hvori de Sager indføres, som ere af den Natur, at de ikke bør forelægges det samlede Statsraad, for Øvrigt gjelder i dette Tilfælde de samme Bestemmelser som i forrige § ere fastsatte. (eenstemmig)

§ 47 [§ 50 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 35 i 17. mai-Grunnloven]

Alle af Kongen udfærdigede Befalinger og Officielle Breve (Militære Commandoe Sager undtagne) skulle Contrasigneres af den som i følge sin Embeds Pligt har foredraget Sagen til Beviis for at Expedition er overeensstemmende med den Protocol hvori Resolution er indført, om [sic] som han er ansvarlig for.
(antaget med 77 Stem.)

§ 48 [§ 51 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 22 i 17. mai-Grunnloven]
Statsraadet Medlemmer, og de Embedsmænd, som ere ansatte ved dets Contoir, Gesandtere og Consuler, Civile Overøvrigheds Personer, Regiments og andre Militaire Cheffer, Commandanter i fæstninger, Høystbefalende paa Krigsskibe, kunde [uden] foregaaende Dom afskediges af Kongen, efterat han derom haver hørt Statsraadets Betænkning, hvorvidt Pensioner bør tilstaaes de saaledes afskiedigede Embeds Mænd, afgjøres i det næste Storting, imidlertid nyder de 2/3 deele af deres forhen hafte Gage; Andre Embedsmænd maae ey uden efter Dom afsættes, ey heller mod deres Villie forflyttes.
(eenstemmig)

§ 49 [§ 52 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 37 i 17. mai-Grunnloven]
Saasnart Tronarvingen har fyldt sit 18de Aar, er han berettiget til, at tage Sæde i Statsraadet, dog uden Stemme eller ansvar.
(eenstemmig)

§ 50 [§ 54 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkastⁿ²¹ og § 50 i 17. mai-Grunnloven]
Stemmeberettigede ere kun de Norske Borgere som have fyldt 25 Aar, have været Bosadte i Landet i 5 Aar, og enten 1, ere eller have været Embedsmænd, 2, paa Landet eye Matriculeret Iord, 3, i Kiøbstader, have Borgerskab, eller eye Gaard eller Grund af, i det mindste 300(?) Rbdlr S:W: Værdie.
(eenstemmig) [I følge hovedprotokollen ble behandlingen av denne § utsatt under den forutsetning at den skulle behandles av Const.kom i forbindelse med § 53 som også ble utsatt.]

§ 51 [§ 55 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 51 i 17. mai-Grunnloven]

Inden 6 Maaneder efter denne constitutions andtagelse skal i enhver Kjøbstæd, af Magistraten, og i ethvert Præstegield, af Fogden og Præsten forfattes et Mandtal over alle Stemmeberettigede Indvaanere – de Forandringer dette efterhaanden undergaaer, andføres ufortøvet deri – enhver skal forinden han indføres i Mandtalet, offentlig til Tinge Sværge Constitution Troskab.

(eenstemmig)

§ 52 [§ 56 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 52 i 17. mai-Grunnloven]

Stemmeret Suspenderes 1, ved anklage til Tinge for Forbrydelse – 2, ved umyndiggjørelse, 3, ved Opbud eller Fallit med mindre samme er forarsaget ved Ildsvaade, eller andet ulykkelig og beviisligt Tilfælde indtil Creditorene har erholdt fuld Betaling. –

(57 Stemmer)

§ 53 [§ 57 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 53 i 17. mai-Grunnloven]

Stemmeret tabes 1, ved at have været Straffet med Tugthuuset, Slaverie og Vanærende Straffe 2, ved at gaae i Fremmed magts Tjeneste, uden Regjeringens Samtykke, 3, ved at erhverve Borgerskab i en Fremmed Stat 4, ved at overbeviises om at have kjøbt, eller solgt Stemmer i Valgforsamlingerne, eller, stemt i flere end en Valgforsamling.

(eenstemmig)

§ 54 [§ 58 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 55 i 17. mai-Grunnloven]

Valgforsamlingerne holdes paa Landet i Præstegjeldets Hovedkirke, i Kjøbstæderne paa Raadhuset, eller et andet dertil beqvemt Stæd. Præsten og hans Medhjelpere, i Kjøbstæderne af disses magistrater og Fromænd. Stæmmegivningen skeer i den Orden, Mandtallet viiser, Stridigheder over stemmeret afgjøres af Forsamlingens Bestyrer, hvis Kiendelse kan indankes for

Stortinget.

(58 Stemmer)

§ 55 [§ 59 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 56 i 17. mai-Grunnloven]

Førend Valgene begynner, skal Constitution lydelig oplæses i Kjøbstæderne af den første Magistratsperson, paa Landet af Præsten.

(eenstemmig)

§ 56 [§ 60 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 57 i 17. mai-Grunnloven]

I Kjøbstæderne udstædes en Valgmand for hver 50 Stemmeberettigede Indvaanere. Disse Valgmænd samles inden 8te Dage derefter paa et af Øvrigheden dertil bestemt Stæd og udnævner enten af deres egen Midte eller iblandt de øvrige Stemmeberettigede i Deres Valg Distrikt $\frac{1}{4}$ af Deres eget Andtal til at møde og tage sæde paa Stortinget, saaledes at 3 til 6 vælge 1, 7 til 10, 2 – 11 til 14, 3 – og 15 til 18, 4, som er det største andtal nogen Bye maae vælge. Har en Kjøbstæd færre end 150 Stemmeberettigede Indvaanere, sender den sine Valgmænd til nærmeste Kjøbstæd for at Stemme i Forening med dennes Valgmænd, og ansees da begge Kjøbstæder som et Distrikt. – Det overlades til næste Storting, at gjøre de Forandringer som her maatte behøves, paa det Antallet af samtlige representanter, ey bliver mindre end 75, men ikke over 100de, og at $\frac{2}{3}$ deel af disse udnævnes fra Landet, men $\frac{1}{3}$ fra Kjøbstæderne. –

§ 57 [§ 61 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 58 i 17. mai-Grunnloven]

I hvert Præstegjeld paa Landet udnævner de Stemmeberettigede Indvaanere, i forhold til Deres andtal, Valgmænd, saaledes at indtil 100 vælge 1 – fra 100 til 20 [sic], 2, fra 200 til 300, 3 o.s.v. i samme Forhold.

(eenstemmig)

§ 58 [§ 62 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 58 i 17. mai-Grunnloven]

Disse Valgmænd samles inden en Maaned derefter paa et af Amtmanden dertil bestemt Stæd, og udnævner da, enten af deres egen midte, eller blant de øvrige Stemmeberettigede i Amtet, 1/10deel af deres eget antal, til at møde og tage Sæde paa stortinget – saaledes at 5 til 14 vælge 1 – 15 til 24, 2 – 25 til 34, 3 – 35 og derover 4, som er det største antal noget Amt maae give, med samme tillæg som § 56.

(er antaget med fleste Stemmer)

§ 59 [§ 63 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 60 i 17. mai-Grunnloven]

De i Riget Stemmeberettigede, der ikke kunne møde formedelst Sygdom, Militair Tjeneste eller andet lovlig Forfald, kunne sende deres skriftlige Stemmer til den der bestyrer Valgforsamlingerne forinden disse ere tilendebragte –

(eenstemmig)

§ 60 [§ 64 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 61 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen kan vælges til Representant med mindre han er 30 Aar gammel, og har i 10 Aar opholdt sig i Riget.

(eenstemmig)

§ 61 [§ 65 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 62 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen af Statsraadets Medlemmer, og de Embedsmænd som ere ansatte ved det Contoir, eller Hoffets Betjente og dets Pentionister, kan vælges til Representant.

–

(eenstemmig).

[§ 66 i Cons.kom. gikk ut]

§ 62 her gik atter een ud [§ 67 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 54 i 17. mai-Grunnloven]

Valg og Distrikt Forsamlingen holdes hvert 3die Aar – de skulle være tilendebragt inden december Maanedes udgang. –

(95 Stemmer mod 7)

§ 63ⁿ²² [§ 68 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 67 i 17. mai-Grunnloven]

De saaledes udvalgte repræsentanter udgjør Kongeriget Norges Storting.

§ 64 [§ 69 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 64 i 17. mai-Grunnloven]

Saasart repræsentanterne ere valgte, forsynes de med en Fuldmagt, underskrevet, paa Landet af Over Øvrigheden, og i Kjøbstæderne af Magistraten, saavel som af samtlige Valgmænd, til beviis for, at de paa den Constitutionen foreskrevne Maade ere udnævnte – disse Fuldmagters Lovlighed bedømmes af Stortinget.

(eenstemmig)

§ 65 [§ 70 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 63 i 17. mai-Grunnloven]

Enhver som vælges til repræsentant er pligtig at modtage Valget, med mindre han forhindres derfra, med Forfald, der kjendes Lovlig af Valgmændene, Hans Kjendelse kan underkastes Stortingets Bedømmelse. Som undskyldende Aarsager til Vægning, for den valgte Repræsentant gjelder dette, at han forhen 2de gange i Rad haver mødt paa et ordentlig Storting. – Hindres en Repræsentant, ved lovlig Forfald fra at møde paa Stortinget, træder den som næst ham har de fleeste Stemmer i hans Stæd. –

(eenstemmig)

§ 66 [§ 71 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 65 i 17. mai-Grunnloven]

Enhver Repræsentant er berettiget til Godtgjørelse af Stads [sic] Cassen for Reyse Omkostninger til og fra Stortinget og for underholdning i den Tid han der maae opholde sig.

(eenstemmig)

§ 67 [§ 72 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 66 i 17. mai-Grunnloven]

Representanterne ere paa Deres Reyse til og fra Stortinget, samt under deres Ophold der, befriede fra personlig Hæftelse, med mindre de gribes i offentlige Forbrydelser; ey heller kunde de uden for Forsamlingen drages til Ansvar for de Meeninger de i Forsamlingen have yttret – efter den der vedtagne Orden, er enhver pligtig at rette sig.

(eenstemmig)

§ 68 [§ 73 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 68 i 17. mai-Grunnloven]

Stortinget aabnes i Almindelighed den 1ste Søndag i Febr. Maaned hvert 3die Aar, i Rigets Hovedstad, med mindre Kongen paa Grund af overordentlige Omstændigheder, saasom Fiendtlig andfald, smitsomme Syger og deslige, dertil Bestemmer en anden Kjøbstæd. Saadan Bestemmelse maa da betimelig Kundgjøres.

(59 Stemmer)

§ 69 [§ 74 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 69 i 17. mai-Grunnloven]

I overordentlige Tilfælde har Kongen Ret til at sammekalde Stortinget udenfor den almindelige Tid, Kongen udstæder da en Kundgjørelse som bør være læst i alle Stiftstæders Kirker, i det mindste 6 Uger forinden Stortingets Medlemmer skulle mødes paa det bestemte Stæd. –

(eenstemmig)

§ 70 [§ 75 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 70 i 17. mai-Grunnloven]

Et saadant overordentlig Storting kan af Kongen hæves naar han for godt befinder.

(eenstemmig)

§ 71 [§ 76 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 71 i 17. mai-

Grunnloven]

Stortingets medlemmer fungerer som saadanne i 3 paa hinanden følgende Aar, saavel ved Overordentlige som det Ordentlige Storting der imidlertid holdes. –
(eenstemmig)

§ 72 [§ 77 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 72 i 17. mai-Grunnloven]

Hvis et overordentlig Storting, endnu holdes paa den Tid, det Ordentlige skal sammentræde, ophøre det førstes Virksomhed, saa snart det sidste er samlet.
(eenstemmig)

§ 73 [§ 78 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 49 i 17. mai-Grunnloven]

Folket udøver den Lovgivende Magt ved Stortinget, der bestaaer af 2de Afdeeler, et Laugting og et Storting [sic]. –
(57 Stemmer)

§ 74 [§ 79 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 74 i 17. mai-Grunnloven]

Saasnart Stortinget har Constitueret sig, aabner Kongen, eller den han dertil forordner, dets Forhandlinger, med en Tale; hvori han underretter det om Rigets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa han især ønsker, at henleede Stortingets Opmærksomhed. – Ingen Dilation maa finde Sted i Kongens Nærværelse. – Stortinget udvælger blant sine Medlemmer 1/4 part som udgjør Lagtinget, de øvrige 3/4 parter danne Odels Tinget, hvert Ting holder sine Forsamlinger særskilte, og udnævner sin egen Præsident og Secretair.
(eenstemmig)

§ 75 [§ 80 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 73 i 17. mai-Grunnloven]

Intet af Tingene kan holdes med mindre 2/3 Deele af dets Medlemmer ere tilstæde. –
(eenstemmig)

§ 76 [§ 81 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 75 i 17. mai-Grunnloven]

Det tilkommer Stortinget 1, at give og ophæve Love paalægge Skatter, Afgifter, Told, og andre offentlige Byrder, som dog ey gielder længer end til 1ste Iuly det Aar da et nyt Ordentlig Storting er sammentraadt med mindre, de af samme udtrykkeligen fornyes. – 2det, at aabne Laan paa Statens Credit, 3, at føre Opsynet over Rigets pengevæsen, 4, at bevilge de til Statsudgifterne fornødne Pengesummer, 5, at bestemme hvormeget aarligen skal udbetales Kongen, til hans Hofstat og at fastsætte den Kongelige Families apanage, som dog ikke maa bestaae i faste Ejendomme, 6, at lade sig forelægge Stadsraadets [sic] Protocol, og alle offentlige Indberetninger og Papirer, egentlige Militair Sager undtagne. – 7, at lade sig meddeele de Forbund og Tractater Kongen paa Statens Vegne har indgaaet med Fremmede Magter med undtagelse af hemmelige Artikler, som dog ey maa stride mod det Offentlige. – 8, At kunde fordre enhver at møde for sig i stadssager [sic], Kongen og den Kongelige familie undtagne; dog gjelder denne Undtagelse ikke for de Kongelige Prindser forsaavidt at maatte være Embedsmænd. 9, At Revidere Gage og Pentionær Lister, og deri gjøre de Forandringer, det finder fornøden, 10, at udnævne 5 Stats Revisorer, der skulde igjennemsee statens aarlige Regnskaber, og Aarlig bekjendtgjøre Extrater af samme ved Trykken, hvilke Regnskaber derfor skulle tilstilles disse Revisorer, hvert Aar inden 1ste Junij, – 11, at naturalisere Udlændinger.

(eenstemmig)

§ 77 [§ 82 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 76 i 17. mai-Grunnloven]

Enhver Lov, skal først foreslaaes paa Odelstinget, enten af deres egne Medlemmer, eller af Regjeringen ved et Statsraad – er Forslaget der antaget, sendes det til Laugtinget, som enten Bifalder eller forkaster det, og i sidste tilfælde sender det tilbage, med tilføyede Bemærkninger, disse tages i overvejelse af Odelstinget, som enten henlegger Forslauget, eller atter indsender det til Laugtinget. Naar et Forslag for Odelstinget 2de Gange har været Laugtinget forelagt, og anden Gang derfra bleven tilbagesendt med afslag, da træder heele Stortinget sammen og ved 2/3 Stemmer afgjøres da Forslauget. Der skal

foregaae en tid af 3 dage imellem Deliberationerne.

(93 Stemmer)

§ 78 [§ 83 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 77 i 17. mai-Grunnloven]

Naar en af Odelstinget eller i følge forige § af Stortinget foreslaaet Beslutning er bifaldet af Laugtinget, sendes den ved en Deputation, fra begge Stortingets afdeeler til Kongen, med anmodning om hans Sanction.

(eenstemmig)

§ 79 [§ 84 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 78 i 17. mai-Grunnloven]

Billiger Kongen beslutningen, forsyner han det med sin Underskrift hvorved den vorder Lov. – Billiger han den ikke, sender han den tilbage til Odelstinget, med den Erklæring: at han ikke for Tiden finder det tienligt at Sanctionere

Beslutningen. –

(eenstemmig)

§ 80 [§ 85 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 79 i 17. mai-Grunnloven]

Beslutningen maa i dette Tilfælde ikke meere af det da siddende Storting, forelægges Kongen, som paa samme Maade kan forholde sig, om næste Ordentlige Storting paa nyt Foreslaaer samme Beslutning – men bliver den ogsaa af det 3die Ordentlige Storting, efter igjen at være drøftet, atter paa begge Ting uforandret antaget, og den da forelægges Kongen med Begjæring, at Hans Majestæt ikke vil nægte en Beslutning sin Sanction, som Stortinget efter det modneste Overlæg, anseer for Gavnlig, saa vorder den Lov, om end Kongens Sanction ikke paafølger inden Stortinget adskilles.

(65 stemmer)

§ 81 [§ 86 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 83 i 17. mai-Grunnloven]

Kongens Sanction udfordres ikke til de af Stortingets Beslutninger hvorved 1, det

ærklærer sig som Storting efter Constitution, 2, det bestemmer sin indvortes Politikk, 3, det andtager eller forkaster de tilstædeværende Medlemmers Fuldmagter. 4, det stadfæster eller Forkaster Kjendelser om Valgstridigheder (§ 54 § 55) 5, og endelig til den Beslutning hvorved Odelstinget sætter Statsraader, eller andre under tiltale, 6, hvorvidt at naturalisere Fremmede.
(eenstemmig)

§ 82 [§ 87 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 80 i 17. mai-Grunnloven]
Stortinget forbliver samlet saalænge det findes fornødent, dog ikke over 3 Maaneder, uden Kongens tilladelse, naar det efterat have tilendebragt sine Forretninger, eller efter at have været samlet den bestemte Tid; hæves af Kongen meddeeler han tillige sin Resolution paa de ikke allerede forinden afgjorte Beslutninger, ved enten at stadfæste eller forkaste den – alle de som han ikke utrykkelig antager, ansees som af ham forkastede.
(eenstemmig)

§ 83 [§ 88 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 81 i 17. mai-Grunnloven]
Enhver Lov, undtagen de i § ...ⁿ²³ benævnte udfærdiges i Kongens Navn, og under Rigets Segl efter følgende Formular: Vi N:N. af Guds Naade, og Rigets Constitution Norges Konge, Gjør Vitterligt: at os er bleven forelagt Stortingets Beslutning af dato saal. (her følger Beslutningen) thi have vi andtaget og bekræftet, ligesom vi herved andtage og bekræfter samme som Lov, under vor Haand og Segl.
(eenstemmig)

§ 84 [§ 89 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 82 i 17. mai-Grunnloven]
De provisoriske Love, som af Kongen udgives, i den Tid da intet Storting holdes, saavel som de øvrige andordninger og Befalinger, der vedkommer den udøvende Magt allene affattes saaledes: Vi etc. gjør Vitterlig at vi i Kraft af den os ved Rigets Constitution meddeelte Myndighed have Besluttet, ligesom vi og herved

beslutte o.s.v.

(eenstemmig)

§ 85 [§ 90 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 84 i 17. mai-Grunnloven]

Stortinget kan indhente Høyeste Rets Betænkning over Iuridiske Gjenstande. –

§ 86 [§ 91 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 85 i 17. mai-Grunnloven]

Stortinget holdes for aabne Dørre, og dets Forhandlinger kundgjøres ved Trykken, med mindre det modsatte besluttes ved Stemme flerhed.

(eenstemmig)

§ 87 [§ 92 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 86 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen Befaling af hvem den end maatte være udstæd, hvis Hensigt er at forstyrre stortingets Frihed og Sikkerhed, maae adlydes, uden at de adlyende [sic] derved gjøre sig skyldige i Forræderie mod fædrelandet. –

(eenstemmig)

§ 88 [§ 93 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 87 i 17. mai-Grunnloven]

Laugtingets Medlemmer tilligemed Høyeste Ret, udgiøre Krigsretten [sic], som i første og sidste Instantz dømmes i de Sager, som af Odelstinget andlægges, enten mod Statsraadets Medlemmer eller Høyesterets Medlemmer paa Embeds Forbrydelser, eller mod Stortingets Medlemmer for de Forbrydelser de som saadanne begaae, i Rigsretten har Presidenten i Laugstinget [sic] Forsædet. –

(58 Stemmer)

§ 89 [§ 94 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 88 i 17. mai-Grunnloven]

Den anklagede kan, uden nogen dertil givne Aarsag, forskyde, af Rigsrettens Medlemmer indtil 1/3deel, dog saaledes: at retten ey udggjør mindre end 15

Personer.

(eenstemmig)

§ 90 [§ 95 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 89 i 17. mai-Grunnloven]

Til at dømme sidste Instantz skal snarest mueligt organiseres en Høyeste Rett, der ikke maae bestaae af færre end Iustitiarius, og 6 tilforordnede. –

(eenstemmig)

§ 91 [§ 96 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 90 i 17. mai-Grunnloven]

I fredstider er Høyeste Rett tilligemed 2 Høye Officerer, som Kongen tilforordner anden og sidste Instantz, i alle de Krigsrets Sager, som andgaae enten Liv eller Ære, eller Friheds Tab for længere Tid end 3 Maaneder. –

(eenstemmig)

§ 92 [§ 97 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 92 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen kan beskikkes til Medlem af Høyeste Rett, eller til overøvrighed, med mindre han er 30 gammel.

(eenstemmig)

§ 93 [§ 98 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 91 i 17. mai-Grunnloven]

Høyesterets domme kunne i intet Tilfælde paaankes eller underkastes Revision.

(eenstemmig)

§ 94 [§ 99 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 94 i 17. mai-Grunnloven]

En nye almindelig Civil og Criminel Lovbog, skal foranstaltes udgivet paa første eller om det ikke er mueligt, paa andet Ordentlig Storting – imidlertid bliver Statens nu gjeldende Love i Kraft forsaavidt de ey stride mod denne Grundlov, eller de Provisoriske Love som i midlertid bliver udgivet.

(94 Stemmer)

§ 95 [§ 100 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 22 i 17. mai-Grunnloven]

Dommere og alle de Embedsmænd som ikke er benævnte i § 76 kunne ikke afsættes uden efter Dom men vel Suspenderes af Kongen i hvilket Tilfælde de strax bør tiltales for domstolene, Magistrats personer, underdommere og Fogder, skulle være over 25 Aar gamle.

(eenstemmig)

§ 96 [§ 101 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 98 i 17. mai-Grunnloven]

Med de Sportler som erlægges for Rettens pleye, bør ingen afgifter til Stats Cassen være forbunden. –

(eenstemmig)

§ 97 [§ 102 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 104 i 17. mai-Grunnloven]

Iord og Boeslod, kan i intet tilfælde forbrydes. –

(eenstemmig)

§ 98 [§ 103 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 99 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen maae fængslig anholdes, uden i Lovbestemte tilfælde, og paa den ved Loven foreskrevne Maade; for ubeføyet arrest, eller ulovlig ophold, staar vedkommende den Fængslede til Ansvar. –

(eenstemmig)

§ 99 [§ 104 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 96 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen kan dømmes uden efter Lov eller straffes uden efter Dom, pinligt Forhør maa ikke finde Stæd. –

(eenstemmig)

§ 100 [§ 105 i Konstitutionskomiteens grundlovsudkast og § 97 i 17. mai-Grunnloven]

Ingen Lov maa gives tilbagevirkende Kraft, eller gælde før den er bekendtgjort.

—

(eenstemmig)

§ 101 [§ 106 i Konstitutionskomiteens grundlovsudkast og § 103 i 17. mai-Grunnloven]

Dem som herefter Fallerer, tilstædes intet Fristæd. —

(eenstemmig)

§ 102 [§ 107 i Konstitutionskomiteens grundlovsudkast og § 102 i 17. mai-Grunnloven]

Huus Inquisition maa ikke finde Stæd, uden i Criminele Tilfælde. —

(eenstemmig)

§ 103 [§ 108 i Konstitutionskomiteens grundlovsudkast og § 109 i 17. mai-Grunnloven]

Enhver Statens borger er i almindelighed lige forpligtet til, i en vis tid at værne om sit Fædreneland uden Hensyn til Stand, Fødsel eller formue. Denne Grunsætnings anvendelse og de Indskrænkninger, den bør undergaae overlades til første Ordentlige Stortings afgjørelse, efter at alle Oplysninger ere erhvævede ved en Comitee, der udvælges inden denne rigsforsamlings Slutning. Imidlertid vedbliver de nu gjældende bestemmelser. —

(94 Stem. M.9)

§ 104 [§ 109 i Konstitutionskomiteens grundlovsudkast og § 100 i 17. mai-Grunnloven]

Trykke Frihed bør finde Stæd, ingen kan straffes for noget Skrift af hva Indhold det end maatte være som han har ladet trykke eller udgive, med mindre han forsætlig og Aabenbar, har tilskyndet til ulydighed mod Loven, til ringeagt mod Religionen, Sædelighed, eller de Constitutionelle Magter, til Modstand mod

disses Befaling, eller til Handlinger som stride mod Loven, eller fremført falske og Ærekrænde [sic] Beskyldninger mod nogen. Frimodige ytringer om Statsbestyrelsen, og hvilken som helst anden Gjenstand ere enhver tilladte.
(eenstemmig)

§ 105 [§ 110 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 107 i 17. mai-Grunnloven]
Odelsretten og Aasædsretten maa ikke ophæves, de nærmere betingelser hvorunder den til største nytte for Staten og Gavn for Land Almuen skal vedblive, fastsætte af det næste, eller om det ikke er mulig det næstfølgende Storting. –
(eenstemmig)

§ 106 [§ 111 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 101 i 17. mai-Grunnloven]
Nye og bestandige Indskrænkninger i Nærings Friheden bør ikke tilståedes nogen for Fremtiden.

§ 107 [§ 112 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 108 i 17. mai-Grunnloven]
Ingen Grevskaber, Baronier, Stamhuuser og Fidis comisser maae for [eftertiden opre]ttes
(eenstemmig)

§ 108 [§ 113 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 95 i 17. mai-Grunnloven]
[Ingen dispensationer,] Protectorier, [Mora]torier [eller Opr]eysninger, maae [bevilges, efterat den nye] almindelige Lov er sat i Kraft. [n24](#)
(68 stemmer 38)

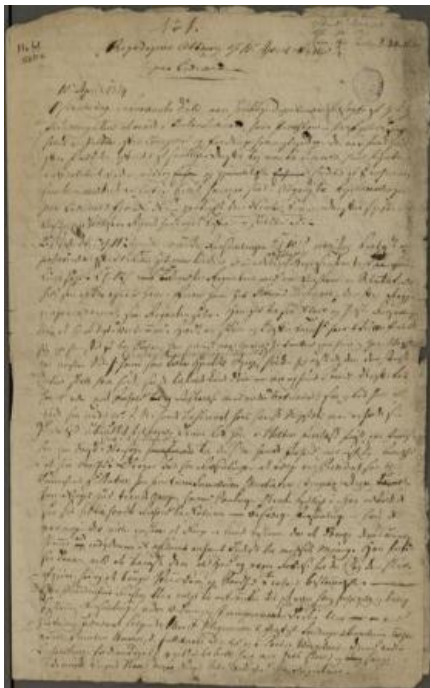
§ 109 [§ 114 i Konstitutionskomiteens grunnlovsutkast og § 105 i 17. mai-Grunnloven]
Fordrer Statens Tarv, at nogen maa afgive sin rørlige eller urørlige Ejendom til Offentlig Brug, saa bør han have fuld Erstatning af Stats Cassen.

(eenstemmig)

§ 110 [§ 115 i Konstitusjonskomiteens grunnlovsutkast og § 110 i 17. mai-Grunnloven]

Naar Rigsforsamlingen har antaget denne Constitution vorder den Rigets Grundlov, viiser Erfaring, at nogen deel deraf bør forandres, skal forslauget derom fremsættes paa et ordentlig Storting og kundgjøres ved Trykken, men det tilkommer først næste Storting at stemme om den foreslaaende Forandring bør finde Stæd eller ey. Dog maae saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principier – men allene andgaae Mortificationer i Enkelte Bestemmelser, der ikke rokke eller forandre denne Constitutions Aand, og bør end videre 2/3 deele af Stortinget v ære eenige med en saadan Forandring kan skee.ⁿ²⁵

B. Arild Sibbern. Dagbok 10. april til 20. mai 1814

[n26](#)

Innledning

I tillegg til det fortløpende vedtaksreferatet fra plenumsforhandlingene som er omtalt foran, førte Arild Sibbern også dagbok. Den strekker seg fra 10. april til 20. mai og må for det meste ha vært ført daglig. Siden han ikke var innvalgt i noen av komiteene, hadde han ikke så mye annet å ta seg til i mesteparten av de 20 dagene som Konstitusjonskomiteen trengte til å få ferdig grunnlovsutkastet.

De 4 dagene fra 13. til 16. april som medgikk til å debattere 11 grunnsetninger for grunnlovsarbeidet, kan nærmest betraktes som hans korte og intense politiske læretid. Først da selve grunnlovsdebattene kom i gang fra og med 4. mai, begynte hans og flertallet av representantenes egentlige oppgave på Eidsvoll, nemlig å stemme for eller mot paragrafene etter hvert som de var ferdigdebattert av de mer aktive i forsamlingen. Og fra da av fører han to referater: for det første innførselene av vedtakene i grunnlovsutkastet, som han i dagboken konsekvent kaller «Udkastet», og for det annet en dagbokskladd på egne ark med referat av så mye som han kan rekke av det som blir framført muntlig i debattene. Den bevarte dagboken som er skrevet med blekk og bærer preg av å være en renskrift, må ha hatt den senere bortkomne kladden som forelegg. I de 8 dagene det tok å vedta hele grunnlovsutkastet, er den å betrakte som et supplement til referatmanuskriptet og ikke som en privat dagbok. Den inneholder ikke egne refleksjoner og heller ikke omtale av det som skjedde mellom møtene eller utenfor riksforsamlingssalen. Allerede ved § 2 blir sammenhengen mellom de to tydelig. Dagboken har der følgende formulering: «§ 2 blev antaget efter nogle Forandringer og Tilføining som Udkastet viser. Hount og Middelfart var for Jøderne og Falsen og Christie var mod dem. De sidstes blev antaget». I vedtaksreferatet («Udkastet») finner vi bare selve endringene innført. Til sammen gir disse to manuskriptene et brukbart helhetsbilde av grunnlovsforhandlingene slik Sibbern oppfattet dem. Her gjengis dagboken i sin helhet etter Nasjonalbibliotekets manuskript.

Rigsdagens Aabning

paa Eidsvold d.10e April 1814

10de April 1814

1. Paaskedag. Ovennævnte Dato, vare samtlige Deputerede tilsagte af H.H. Prindsregenten at møde i Kirken Eidsvold, for at høre Provsten, Professor Leganger, holde en Prædiken efter Evangeliet og for Norges saa vigtige Dag. Der var fuldt Huus. Efter Prædiken ofredes af samtlige. Derefter tog man til Eidsvold, hvor Regenten i alphabetisk Orden modtog og gjennemlæste Creditiv af enhver, som blev meddeelt en Entrébillet, hvorpaa stod «Adgang til Rigsforsamlingen paa Eidsvold for N. N.» paatrykt den Norske Løve. Derefter spistes i

forskjellige Værelser og skildtes ad. Regenten holdt eget Taffel.

2. Paaske Dag. D.11. April mødte Forsamlingen Kl. 10. Man tog Frokost og passiarede. Efter 1 1/2 Time gikk man til den almindelige Rigsdags Representanters Forsamlingssahl. Kl. 12 indtraadte Regenten med en Andstand og Selvtfredshed som altid egner ham. Foran ham gikk Statens Personale, derefter Regjeringsraadene, saa Regenten selv. Han gikk til sin Plads og hilste Forsamlingen med et hjertelig «Velkommen». Holdt en skjøn kraftig Tale (Hans Svite fordelte sig paa hver side bag Stolen; hans nærmeste var General Schmettowⁿ²⁷ paa høire og General Haxthausenⁿ²⁸ paa venstre Side.) hvori han talte Hjertets Sprog; hvilken jeg ønskede den svenske Nation skulde have hørt, saa de til fulde kunde dømme om vor ophøiede Prinds. Derefter lod han os vide vort Forhold og Forstaaelse med andre Nationer. Saa og lod han os vide han under 14 f. M. havde tilskrevet hans svenske Majestæt, men erholdt sin Skrivelse ubrukket tilbage. Denne lod han v. Holtenⁿ²⁹ forelæse høyt paa fransk som paa dansk. Aarsagen til den svenske Majestæts havde Forhold var visselig Banghed i at høre Sandhed. Derpaa bad han Forsamlingen at vælge en Præsident, som blev Kammerherre P. Anker, som Secretaire Sorenskriver Christie fra Bergen. Derpaa raabte han *Norges Held* trende Ganger, hvormed Samlingen stemte lydligt i. Han udtolkede saa sit hidtil havde Forhold til Nationen – besværgede Forsamlingen – hvis der var nogen der ville paastaae at Norge ei kunde bestaae; da at dempe denne Stemme ved endydermeer at opflamme Enhvers Judisium til modsat Mening. Han forlod saa denne med at tilønske den al Held og varm Følelse for den Sag den skulle afgjøre, saa og at bruge Viisdom og Sandhed til enhver bestemmelse.

Efter Presidentens Forslag blev valgt til en Kommité til at være ham behjælpelig og tillige bestemme Forsamlingens videre Ordning og Fremgangsmaade eller Reglement. Dertil blev ved Votering udnævnt følgende: 1. Oberst Hegermannⁿ³⁰ 2. Professor Sverdrup,ⁿ³¹ 3. Sorenskriver Falsen,ⁿ³² 4. Told-Procureur Omsen,ⁿ³³ 5. Justitsraad Diriks,ⁿ³⁴ 6. Pastor Wergeland.ⁿ³⁵ Derved endte Forhandlingene for denne Dag. Kl. 4 gik vi til Bords, hvor man drak skaale og sang de norske Krigeres Skaal, derpaa Norges Selvstændighed, saa Regentens.

Tirsdagen d.12. April. Kl.1 forsamledes Representanterne atter.

Forsamlingen blev forelæst det af forrige Dags valgte Comité bestemte Reglement bestaaende af 17 Poster hvilke med enkelte Forandringer blev antaget. Derefter blev oplæst af Secretairen den af Comitéen i Samlingens Navn forfattede Takke Adresse til HKH for den Tid han saa varmt havde antaget sig Norges Sag. Herved opstod en svær Debatt, da Hr. Pastor Wergeland paastod at Samlingen skulde bede Regenten fremdeles at styre Riget til Constitutionen var bestemt. Saadant faldt igjennem, da man ansaae dette som tilforn afgjort. Endvidere søgte Pastoren ved en lang Tale at overbevise Forsamlingen at det første Møde paa Eidsvold hvor Regenten erklærede sig som Norges Regent gikk urigtig til. Preidenten gjendrev ham med korte og myndige Ord; derefter Professor Sverdrup og Told Proc. Omsen som med passende Udtryk fik ham til at tie. Efter flere Stridigheder blev bestemt at Takkeadressen skulde underskrives af Preces – vice Preces, Etatsraad Rogertⁿ³⁶ og Secretairen; og overbringes Regenten af den valgte Comitéen. Derefter blev voteret paa en nye Comité for at udkaste en Constitution for Riget, hvilken da skulde forelægges Forsamlingen til efter modent Overlæg enten at vælge, forskyde eller forandre disse. Denne bestod af: Prof. Sverdrup, Told Procureur Omsen, Sorenskriver Falsen, Oberst Hegerman, Capt. Motzfeldt,ⁿ³⁷ Oberstl. Stabell,ⁿ³⁸ Justitsraad Diriks, Kammerherre Petersen,ⁿ³⁹ Pastor Rein,ⁿ⁴⁰ Middelfartⁿ⁴¹ og Wergeland, Provst Schmidt,ⁿ⁴² Jacob Aall,ⁿ⁴³ Grev Wedelⁿ⁴⁴ og Etatsraad Roggert. – For at bedømme om hvilke Skrifter af Forsamlingen skulde trykkes eller ei, valgtes trede nemlig Past. Grøgaard,ⁿ⁴⁵ Jacob Aall og Prof. Sverdrup. Forsamlingen endtes for i dag Kl. 5. Man spiste til Middag – Comiteen overrakte Regenten Takkeadressen – og reiste enhver saa hjem.

Onsdag d. 13. April var Rigsforsamlingen tilstede Kl. 3 Eftermiddag. Intet forhandlet da Constitutions-Comitéen ei var ferdig. Regentens korte, men fortreffelige Svar paa Takkeadressen blev oplæst og Samlingen skildtes ad.

Torsdagen d. 14. April var Comitéen enda beskjeftiget med Constitutionen, følgelig af Forsamlingen intet forhandlet. –

D. 15. April var Representantene samlede, dem blev forelæst, hvad der d. 12te var afhandlet, derpaa uddelt til Samtlige No 1 af Rigsforsamlings Tidenden. – Grundsætninger til Constitutionen, som Dagen tilforn var blevet dikterede, blev i dag confereret. Den bestod af 11 Forskjellige Poster.

Løverdagen d. 16de April samledes Samtlige Kl. 11. – Constitutionens 1. Grundsætning lød saaledes: «*Norge bør være et indskrænket og arvelig Monarkie.*» Blev forelagt hvorom da debattertes, især om Regenten skulle føre Tittel af Konge eller ei. Pastor Wergeland behagede at fremsende i denne Henseende en lang Tale, hvis Indledning ei var sluttet, førend Samlingen med høi Røst raabte – «Til Sagen.» Sverdrup gjorde mod ham nogle Motioner, men Præsidenten paabød Taushed, og Wergeland fortsatte sin Prædikken. Tilsidst blev denne (presidenten) og kjed, efter Wergeland havde opholdt Forsamlingen med sine historiske Tirader; hvorefter han blev afbrudt. Derpaa blev besluttet at enhver skulde udsige sin Mening og at Secretairen fører til Protocols. Resultatet af dette blev at første Grundsætning skulde derhen forandres: «*Norge bør være et indskrænket, arvelig, udeleligt og uafhængigt Monarkie og dets Regent bør føre Navn af Konge.*» Denne Sætning blev af 78 Stemmer antaget. 2. Grundsætning. *Folket bør udøve den lovgivende Magt gennem sine Representanter*, blev efter adskillige Debatter antaget. 3die. *Folket bør ene have Ret til at beskatte sig gennem sine Representanter*, denne ligesom den forrige. 4de. *Krigs og Freds Retten bør tilkomme Regenten*. Over denne holdtes svære Debatter, især søkte Peter Hountⁿ⁴⁶ at indskrænke den, men blev endelig vedtaget paa Grund af Regenten fik et Statsraad hos sig. 5. *Regenten bør have Ret til at benaade*. Efter nogle modsigelser som gjendrevet – antaget. 6te. *Den dømmende Magt bør være særskilt fra den Lovgivende og udøvende*. Antaget. 7de. *Trykkefriheden bør finde Sted*. Eenstemmig antaget. 8de. *Den evangeliske-Lutherske Religion bør forblive Statens og Regentens Religion. Alle religiøse Secter tilstedes frie Religions Øvelse. Dog er Jøder fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget*. Denne blev antaget – dog skal der foretages nogle Indskrænkninger i henseende til sidste Klausul. 9de. *Nye Indskrænkninger i Nærings Frihed bør ikke tillades*. –noget pro et contra – da antaget. 10de. *Personelle eller blandede arvelige Forrettigheder bør ikke tilstaaes Nogen for Fremtiden*. Antaget endskiønt ugjerne af de bestaaende. Endelig for det 11te. *Statens Borgere ere i Almindelighed lige forpligtede til i en vis Tid at værne om Fædrenelandet uden Hensyn til Stand, Fødsel eller Formue*. Herom blev længe debatteret især af Kammerherre Løvenskiold.ⁿ⁴⁷ Paa hans Side var Grev Wedel. Oberst Hegermann derimod syntes at opvække og tiltrække sig de flestes Mening

med sit saa overalt skjønnede og af Hjertet varme og kraftfulde Forsvar for ovennævnte Sætning. Da Stemmerne var for ulige, blev af Presidenten bestemt: denne Sætning omhandles næste Dag, Mandag d. 18. Tillige skal tænkes paa Valg af en Comité til en udarbejdelse Rigsbanken betræffende. Rigsforsamlingen endtes for denne Gang. –

Søndagen 17de Apr. var ingen Samling – Der spistes Kl. 3 1/2, derefter tog enhver til Sit.

Mandagen d. 18de dennes. Der spistes Kl. 3. Representanterne samledes i Rigsdagssalen Kl. 4 1/2. Præsidenten lod forelæse hva der var forhandlet fra 15. til 17de, derhos og en Motion af Oberst Stabel med Hensyn paa 1ste Post betræffende: man skulle efter Forsamlingens Love holde sig til Sagen og ei fremkomme med ganske fremmede Debatter, og Regenten burde føre Navn af Konge. Derefter skredes til Valg af den under 16de omtalte Bank-Comité. Derover opstod Stridigheder da nogle, deriblandt Wedel, Løvenskiold, Grøgaard, paastod at dette efter Loven etc. af Præsidenten Dagen forud var forkyndt. Saadant blev modbevist og gjendrevet. I Anledning af at dette Partie vil paastaae at Forsamlingen var kaldet for at bestemme alt hva der kunde tjene til Landets Vel og intet forbiegaae, hva der kunde genopbygge og styrke, fremkom Sorenskriver Falsen med en Motion, som gikk ud paa at overbevise Forsamlingen at vort Kald var blot at bestemme Grundloven, Konstitutionen og Regentens Position i Forhold til Nationen, men ei at give Lovbøger og undersøge vort Forhold til andre Magter. Han foreslog derfor 1, at votere paa den omtalte Bank Comité bestaaende af 9 Personer, for efter hans tilføjede Udviklinger at udarbejde en fast Grundvold for Finantserne. Her var man atter uenige i henseende til Antallet, som endelig blev bestemt til 9. Wedel og Løvenskiold, for efter deres Ønske om at vinde Tid, paastod hastig at Falsens Bestemmelser angaaende nærmere Orden hvorefter Comitéen skulde gaae frem, maatte absolut ei voteres denne Gang da dette var en Sag af alt for stor Vigtighed; man skulle dertil først fra alle Verdens Kanter indhente Kundskaber. At bestemme Comitéens Grændser syntes de ei var hensigtsmæssig. Men til Vedkommendes store Ergrelse blev bestemt Votation, og som Medlemmer blev valgt Amtmand Krogh,ⁿ⁴⁸ og Kjøbmand Meltzer,ⁿ⁴⁹ P. Schmidt,ⁿ⁵⁰ Rolfsen,ⁿ⁵¹ Mørk,ⁿ⁵² Stoltenberg,ⁿ⁵³ Lande,ⁿ⁵⁴ Rosenkildeⁿ⁵⁵ og Fogden Collett,ⁿ⁵⁶ for at

udarbejde en Plan ganske paa Falsens Forslag. Representanterne Wedel og Løvenskiold blev ved at debattere, men tav noget efter at være atter slaatte af Falsen og Sverdrup. Alt var fullt Oprør. Wedel og Løvenskiold skar Tænder af Sinne, de øvrige gottede sig over vunden Strid. Den 2den af Falsen foreslaatte Punkt lød saa: At en Comité bestaaende af 5 kyndige og erfarne Mænd; hva enten i eller udenfor denne Forsamling, maatte udnævnes af Rigsforsamlingen, saasnart den har endt sine Forhandlinger, for at gennemgaae og ordne vort Lovgivnings-Væsen; hvorefter denne har at forelægge den første, eller om ikke dette er mulig, da for 2. Forsamling Resultatet af sit Arbejde. Hvad dette angikk, saae Vedkommende sine Hænder bundet og var derover færdig at kradsse Øinene ud paa Proponenten; da det drev i Langdrag, stemte Forsamlingen, herved sattes et ugjennembrydeligt Hægn. Hertil kom og den 3die, saalydende: «At denne Rigsforsamling, saasnart denne Constitution er antaget og Kongen valgt, ansees som hævet». Disse skulle voteres paa den næste Dag, den 19de, saa lød Forslaget. Derimod protestertes af al Magt af Wedel og Løvenskiold (efter formodning flere, men som ei var mulig i denne Tummel at bemærke) paastodes at disse Qvestioner vare for vigtige til i saadan Hast at kunne bestemmes. Men Isen var nu engang brudt og Forsamlingen blev selvstændig; stemte derfor «i morgen, i morgen». Nu skredes til Valg af en nye President som blev Oberst Hegermann og vice President Sorenskriver Falsen. Bleg og fnysende sad ovennævnte W. og L. da dem var gaaet forbie; og deres tilkommende Forhaabning herved et sterkt Skridt nærmere sin endelige Tilintetgjørelse. O hvilken uhældig Dag for dem. I dag fandt de sin kraftige Modstand, uden hvilken Nationen for Fremtiden maaskee havde Sukket, nedstæmt, og vore Efterkommere forbandet denne Rigsdag. Efter nogen Debat blev bestemt at Forsamlingen skulle samles den 19de Morgen Kl. 10. Derpaa blev Reglement uddelt til Representanterne. Forsamlingen endtes Kl. 7 slet for i dag. Torsdag den 19de Apr. var Representanterne samlet Kl. 10 1/2. Der skulle efter Loven blevet forelæst hvad den 18 var foretaget, men udsattes da Secretairen ei havde kunnet ført alt ind i Hovedprotokollen. Man skred derfor til det af Sorenskriver Falsen forrige Dag gjorde Forslag som antegnet under 2de Poste, som først blev forelæst, derpaa debatteret. Kammerherre Løvenskiold fremkom med en lang og velskrevet Erindring, som syntes at faae mange tilhængere. Han ville nemlig ei indvilge at der debattertes om saadan Comission da der endnu var meget for tidlig; Først maatte Constitutionen fastsættes og

derefter slig Lovkomité; her var derimod ikke Spørgsmaal om Valg af denne Comité, men blot nu at tilstaae deres Valg saasnart alle Forhandlinger havde ende. Derpaa blev foreslaaet at ballotere, men en stor Mængde forlangte skriftlig Vota; og da disse udgjorde mer end 1/5 blev dette iværksat i alfabetsk Ordren, hvis Resultat viste: at Falsens Proposition blev antaget med 58 Stemmer mod 52, hvoraf de 32 var forskjellige fra de øvrige 20, men dog enige deri at samtykke i Bevilgingen at en ovennævnt Comité maatte nedsættes. Endelig skred man til den 3die af Falsen, nemlig: At denne Rigsforsamling, saasnart Constitutionen er antaget, og Kongen valgt, ansees som hævet. Endskjønt Denne sidste synes saa ligefrem rigtig, og ei derom discoureres da det laae i Tingens Natur, saa opkom dog nogle af de sværeste Debatter. Blant andre een af Kammerherre Løvenskiold, han forsvarte at denne Sætning var ganske overflødig; thi naar her ikke var mer at gjøre, at saa Forhandlingene og Forsamlingen hævet, var naturlig; endvidere førte han til Marken, Hr. Falsen derved vilde have Mængden til at troe her gaves Partier, som sigtet at udhale Forhandlingene i det længste, men deri forsikrede han at Falsen feilede, da enhvers Ønske og Stræben var til eet Maal, men derhos maatte han tillige anmærke, at her udfordredes en forsigtig og ei overilet Higen efter Øiemedet, da Gjenstanden var for vigtig, saasom en hel Nations nærværende og tilkommende Held berodte gandske og allene paa denne forestaaende Grundvolds Anlæg. Man maa derfor ogsaa søge at tilbyde Regenten en Krone bygget paa en trofast Klippe Grund, og ei en bygget paa Sand. Han fandt derfor for sin Deel at erindre endnu engang at Forsigtighed kunde her ei tilfulde bruges, man maatte som det hedder «haste langsomt.» For at opnaae den forønskte Hensikt maatte man nøie undersøge Landets Forhold til andre Magter, nøie indhente Kundskaber om dets Indtegts Kilder, sammenligne disse med dets nødvendige Udgifter, thi da kunde man først opføre en urokkelig bygning; og meget mer som ei hører hertil. – Pastor Wergeland løste ham af med en studert Prædiken, endte som sædvanlig med nogle latinske Strofer. Talen gikk ud paa at overbevise Samlingen at enhvers Fuldmagt bestod i at bestemme alt hvad der kan henføres til en Stats indvortes og udvortes bestyrelse. Beraabte sig paa det ellers ufuldkomne Svar man ville nødes at give den Deel af Nationen, man repræsenterede; ei engang kunde tilfulde fortælle dem vort Forhold til andre Magter. Hvor skrøbeligt ville vi da ei have forvaltet vor Sendelse. Han svor en hellig Eed med Haand paa Hjerte til Gud, ved Representanters Selvstændighed,

at han følte saa varmt for Norges Sag som den ivrigste, at hverken belønning eller Overtalelse, Venskab eller Slegtskab skulle rokke denne Beslutning, at fægte for den gode Sag til det yderste. Med Hænderne i Himlen og Benene paa Jordkloden skulle han fuldføre sit Værk. Sorenskriver Korenⁿ⁵⁷ udtydede derefter sin Mening om vort Kald, og syntes i alle Henseende at være rigtig og erholdt Bifald. Wedel forsikrede at være af Løvenskiolds Mening. Grøgaard ligesaa, saa og til dels Hount, Carstensenⁿ⁵⁸ udrettede intet med sin velmeente og vel varme Tale; da jeg troer ingen hverken fattede eller forstod den. Men derpaa tog den agtværdige Pastor Rein til Orde og tolkede Sandheden ved en fortræffelig Tale. Han døvede og tilintetgjorde aldeles alt hidtil førte Præk og vækkede et almindeligt Bifald. Han var i øvrig af samme Mening som Falsen, eller rettere som de fleste; at man bør gaae langsom og forsigtig til Værks; men ei gaae over vor Fuldmagts Grændse, som han syntes endeel var genegen til. Sverdrup, Weidemannⁿ⁵⁹ og Holcksⁿ⁶⁰ Motion viste de var af samme Mening. Omsen syntes No 3 af Falsen kunde være udeladt, da den kun forvoldte unyttig Tidsspilde. Der blev da ballotert; med «ja» skulle Sætningen vedblive og med «Ney» hvis man vilde den skulde bortfalde. – Stemmerne var her lige. Præsidenten skulle decidere, han havde engang givet «ja» og blev derved. Sætningen var derfor antaget. Efter nu fra Kl. 10 1/2 til 3 1/2 at have unyttigt debatteret, hvorved intet Gavn var stiftet og intet Fremskridt i Forhandlingene gjort, men blot gjentaget hvad hundrede Gange tilforn var sagt, endtes Forsamlingen for i dag. Om Aftenen Kl. 9 kom Regenten tilbage fra Christiania. Onsdagen d. 20. April. Ingen Samling fandt Sted. Samme Dag var jeg tilsagt til Regentens Taffel. Torsdagen d. 21. April. Ingen Samling, da Const. Comiteen intet fuldstændigt havde at fremlægge. Fredagen d. 22. April. Samling Kl. 4. Blev oplæst hva til d. 19. April var foretaget. Lørdagen d. 23., ingen Forsamling. Søndagen d. 24de Apr. ligesaa. Mandagen d. 25. votertes paa en nye President. Commandeur Fabricius,ⁿ⁶¹ og vice President Pastor Rein. [Christie?] er altid ude at gaae, saa her ogsaa. Blant votaerne fandtes paa en Seddel som President Lehnsmand Apalnæs,ⁿ⁶² som vice P. – Kammerherre Løvenskiold, paa en anden som Precid. Bonden Elling Walboe,ⁿ⁶³ som vice Pr. Sorenskriver Blom.ⁿ⁶⁴ Intet videre forhandlet. – Tirsd. D. 26. ingen Forsamling. D. 27, 28, 29. og 30 ingen Forsamling. Søndag d. 1te May – blev dikteret fortsættelse af Const. Comiteens

Arbeid nemlig – 76 §. Mandagen d. 2 May. Representanterne tilsagt Kl. 10 – og bleve vi dikteret de øvrige 39 §. Samme Dag valgtes en nye Præident Justitsr. Diriks og vice Pr. Amtm. Benneke.ⁿ⁶⁵ Tirsdag d. 3. ingen Forhandling. Kom Regenten til Eidsvold Kl. 11 Aften. – Onsdagen d. 4de May var Constitutions Comiteen færdig med Grundsætningernes Udarbeidelse. Debatterne og de egentlige Forhandlinger begynte fra i dag – Representanterne var i Rigssahlen Kl. 10. Der oplæstes først nogle Indlæg og Udkast til de norskes Constitution – af Hegermann, Weidemann, Koren og Lysgaardⁿ⁶⁶ og en ubenævnt Dansk. Man skred til § 1. Præidenten oplæste og kortelig forklarte at denne var tilforn antaget som Grundlov, hvorfor der intet protestertes. § 2 blev antaget efter nogle Forandringer og Tilføining som Udkastet viser. Hount og Middelfart var for Jøderne og Falsen og Christie vare mod dem. De sidstes blev antaget. § 3. Antaget. Præidenten forklarede, at denne Tittel var blot som Norges Konge, og at Regenten kunde kalde sig Prinds til hva han ville. – § 4 blev antaget af 77 mod 33, hvilke sidste holdt for den maatte forandres derhen at idetmindste «stedse» ble udelukket. § 5, eenstemmig antaget. § 6, antaget. Weidemann ville Kongen skulle aflægge Eden ved Kroningen, ei ved Storthinget, og slet ikke tvende Gange da det var at spøge med denne høitidelighed som i sig selv var Religions Sager. § 7 og 11 som ei kunde adskilles, debatteres paa een gang og bleve begge § med 105 St. antaget. Sorenskriver Falsen med enkelte flere ville Arvefølgen skulde strække sig til den cognatiske tillige. – § 11 eenstemmig antaget. – § 8 eenstemmig antaget. § 9 ligesaa. – § 10 eenstemmig. Koren syntes denne var ikke tilstrækkelig, da Storthings Protocollen kunde ved Ildsvaade tilintetgjøres, men gjendrevs. – § 12 efter meget Strid antaget af 2/3 Stemmer. § 13, efter et Par Ord Tilføiing eenstemmig antaget. § 14, 15 og 16 Ligesaa. § 17 antaget efter den i Udkastet ved § gjorde Forandring. § 18 og 19 eenstemmig antaget. § 20, den i § ansatte Alder for Kongens Myndighed, nemlig 18 Aar, paastod Wedel var for ringe da et Menneske her i Norden endda kan ansees for en Dreng og følgelig ei overlades nogen Regjering. – Sverdrup syntes derimod ved at sette Myndigheden længere ud, gav man denne Mellem Regjering, som oftest ikke duer, mer Leilighed endskjøndt mod dens Villie at skade Landet. Der votertes. Resultatet var: naar Kongen har fyldt det 20. Aar, er han fuldt myndig. Torsdag d. 5te Mai Kl. 10. § 21, Norges Konge skulde krones i Trondhjem Domkirke. Omsen syntes ei at ville indvilge deri da de medførende Omkostningerne maatte geraade i

Staten en unødvendig Udgift. Precidenten svarede, disse beroede jo paa Storthinget, og saadan Høitidelighed vilde maaskee kun hvert 30 eller 40 Aar indtræffe. Sverdrup paastod intet Sted kunde være mer passelig, da saadan Høitid var Regentens mest udmærkende religieuse Handling, og T. Domkirke ansees for et af Alderdommens udmærkede og endnu tilbageblevne Verker i gotisk Smag – ja maaskee den eneste i sit Slags i Europa, hvorfor hand ganske bifaldt §. Darreⁿ⁶⁷ tilstod de mange forefaldende Udgifter; men Kongen fik derved Leilighed at reise gjennem Landet og erhverve sig Kundskab om samme; og de mange Reisende der ville strømme til Kroningsstedet, gjorde ingen Forskjel i Byrde for Bonden om de reiste fra Syd til Nord eller fra Nord til Syd. Omsen: saadan Kundskab ved at reise frem og tilbage paa Landeveien kunde ingensinde være betydeligen, men hvis de kunde stifte Gavn, saa foreslog han Kongen burde skifte ad i alle Stifters Hovedstæder. Grøgaard og Hount syntes det burde ei staa til Kongen at bestemme Tid og Seremonier; men Storthinget skulle levere Pengesummerne – altsaa faldt den Indvending bort. I henseende Tiden saa var vel Udsettelse af Kroningen hans egen personlige Skade. Der votertes og 88 Stemmer antog § som den var – 22 gav nei – altsaa antaget. § 22, Nogen Indvendinger, især af Mølbach, men blev eenstemmig antaget. – § 23, med et par Ord Tilføining eenstemmig antaget. § 24 og 25 eenstemmig antaget. § 26 ligesaa. – Roggert syntes, at vælge en nye Konge var nok, og ei Konge-Æt da Regjeringen var Arvelig, men Æt var sat for desmer Tydelighed. § 27. Omsen paastod, naar Kongen havde været 6 Maaneder borte, saa skulle Constitutionen forpligte ham til at forblive i Landet 5 eller i det mindste 3 Aar; ellers kunne han forblive nogle Dage i Riget, saa atter reise undtagen naar Landets Vel virkelig fordrede det. Fleischer ville at han efter Tilbagekomst i det mindste maatte opholde sig 6 Maaneder førend han igjen tog bort. Sverdrup: Storthinget skulle jo give ham Penge, hvorfor han vel var nød til at blive og desuden var det at binde ham formeget. Omsen: smaae Reiser som til Danmark kunde gjøres uden store Bekostninger. Carstensen: undskyldte sig – da han ei havde Talegaver, hvis Parti han var af, syntes han ei at bestemme, han forstod § saaledes at Kongen kun een Gang i sit Liv maatte reise. Weidemann foreslog i § at «det nærværende» maatte sættes til. Man voterte paa § som det staaer forandret i Udkastet – og 84 Stemmer antog den saaledes mod 23. – Antaget. § 28. – Omsen ville den hele § skulle udelades. Falsen og Sverdrup ikke, da nogle hundrede Aar herefter kunne

det være til største Gavn for Forening med en anden Magt. Fleischer og Rein var af samme Mening. Jacob Aall ligesaa. Wergeland paastod derimod at saadant Storthinget aldrig burde have Ret til. § skulle forandres derhen ville han, at «Norge aldrig i al Evighed maatte forenes mer med Danmark» som saa klarlig laae i Naturens Bestemmelse – ved disse Landes Afsondring ved Havets svælgende Dyb og at 400 Aars Erfaring havde noksom bevist Skadeligheden i Foreningen. Dette maatte ingenlunde ansees som en Fornærmelse for Danmark – da Norges Vel fordrede det. Iøvrigt syntes han at bifalde § i den Henseende (hvis saadant kund blev Tilfælde?) med Sverrig – da dette Rige efter hans Spaadom forestaaer en stor Forandring. Gjendrevet af Sverdrup og Rein. § antages af 98 mod 12. – § 29 og 30 eenstemmig antaget. § 31. Lieutn. Heidemann ville bevise hvor vigtig denne § var ved at tilstaae alt beneficeret Gods til Geistligheden og Oplysningen, han ville derimod Godserne skulle lægges som Fundament til Rigets Bank og Geistligheden som øvrige lønnes af Staten. Middelfart stod mod ham, ville overbevise Forsamlingen om det modsatte. Han talte med Kraft og Varme sin gode Sag; og Landets Vel indsaae han ikke andet end at det beroede mer paa Menneskenes Moralitet og Oplysning end paa en Banks Fondation. Hvad Gavn skulle en Hoben Papiir virke naar Elevene hverken kunde skrive eller læse; men maatte forblive i sin Vankundighed, og dertil beherskes af Fordom og Overtroe. Skulle Skolerne holdes ved de ubetydelige Bidrag Almuen gav dertil ville de snart synke til intet; thi intet Paalæg gav den nødigere end det bestemt til Skolerne. Darre var af samme Mening. Teis Thorkildson søgte at gjøre modsat Indtryk ved sine grove og slet valgte Udtryk hvormed han tildeels havde Ret, da han forsikrede at Præsterne (nogle af dem) udsuede Leilændingerne saa disse var de ynkeligste Skabninger paa Jorden. Lysgaard stemte for samme Mening. Carstensen forsikrede hans Samvittighed tilsagde ham – § maatte vedblive, men hans Interesse det modsatte. Wedel var af Middelfarts Mening. § blev saaledes ved Votation antaget af 69 ja og 40 nei. § 32 med de gjorde Forandringer af 95 ja – og 9 nei antaget. § 33 Major Sibbern havde indleveret i den Anledning et Bilag, hvori han ville Kongen maatte ikke tilstaaes Paragraphens Rettighed, den skulle forandres derhen at hele Statsraadets eenstemmige Bifald var nødvendig som Gustav d. 3. selv udbad sig af sit Raad. Blev af Omsen, Wedel, Sverdrup og Falsen gjendrevet. Den blev saaledes antaget af 90 ja mod 10 nei. § 34, 35 og 36, bleve første og sidste antaget, den 2. med de

tilføiede Forandringer ogsaa antaget. – Forhandlingerne endte for i dag Kl. 4. Fredag (Bededag) d. 6te ingen Forsamling. Løverdags d. 7. Mai blev forelæst hva den 5. var forhandlet. Derpaa debattertes om efterfølgende § 37 om(?) Kongens Titler og arvelig Adel. Den Rang og Titel et Embede medførte blev antaget. Men ei de tomme uden noget Embede. Hvad Ordener angikk, oplæste Grøgaard sin vel grundede og overhovedet rigtige Mening. Han havde udviklet sine Tanker overmaade skjønt. Men Ordener blev dog vedtaget. Betreffende de personlige eller blandede arvelige Forskjelligheder saa opstod herved flere Debatter – Steenstrup, Hornemann, Møller var meget mod § – at saadant ikke burde tilstædes. Wergeland var for det modsatte. Denne sidste Periode blev bestemt at afgjøres paa næste Storthing. Øvrigt blev § antaget med 93 ja mod 19 nei med de tilføiede Forandringer. § 38 eenstemmig antaget. § 39 og 40 eenstemmig. § 41, 42, 43 og 44 blev forandret til den ene forandrede § 41 (§ 39 debatteret af Provst Stabel. Han ville ingenlunde nogen hvilkensom helst hverken Professorer eller Læger have Adgang til Rigets Embeder. Sverdrup, Omsen m.fl. gjendrev ham; dog blot i henseende til disse tvende slags lærde Embedsmænd) og antaget. § 45 med de tilføiede Forandringer antaget eenstemmig. Til 41 var gjort et Indlæg af Wulfsberg hvorefter han ville Statsraadets Medlemmer skulle vælges af Storthinget – men det var jo at forbinde den Lovgivende med den udøvende Magt. Sverdrup, Falsen, Fabricius gjorde nogle Motioner; Falsens blev i korthed tilføied § – saa og den Betingelse af Wulfsberg at ikke Fader og Søn eller Brødre maatte paa een og samme Tid have Sæde i Statsraadet. § 46, 47, 48 og 49: med de faa Forandringer antaget. § 50 blev med de Forandringer af Christie, som § udviser, antaget. Løvenskiold gjorde [denne] Indvending: Kongen nødtes efter § 48 ei at følge Statsraadet, men sit eget Omdømme. Kongen var fri for al Anklage, det samme Statsraadslemmerne naar de i Protocollen havde bevist de havde protesteret mod Kongen. Altsaa havde Nationen ingen den kunde holde sig til. Wedel foreslog derfor meget rigtig at saadant Statsraadsmedlem skulle i saa Tilfælde tage sin Afskeed, og ei kontrasignere den af Kongen udstædte Ordre, men dog beholde sin havde Gage til alt blev afgjort paa næste Storthing. Dette Forslag havde manges Bifald. Men Pluraliteten forkastede det – og § blev antaget. Forsamlingen endtes for i dag. Søndagen d. 8de. Forsamlingen tilstede Kl. 3 1/2 Eftermiddag hvilket om Løverdagen ved Stemme flerhed blev afgjort. Der blev oplæst hva den 7de var forhandlet. Derpaa skredes til debattering af §

51. Den største Deel syntes denne burde underkastes Forandring. Resten ikke. – Der votertes da først paa om denne § skulle forandres, hvilket blev antaget af 58 mod 50. Første Periode blev efter at have voteret paa hver enkelt Gjenstand antaget, med den lille Forandring § viser. De andre 3 Perioder ligesaa. De som ivrigst disputerede i Anledning af denne § var Cancelliraad Dahl og Heiberg og Capt. Holck. Dog antaget. § 52 eenstemmig antaget. § 53. I denne Anledning havde Provst Stabel, Bryn, Jørgen og Jacob Aall samt Middelfart indgivet deres Erindringer. Stabel ville ikke vedkjende nogen Udlænding som stemmeberettiget, ei heller som Embedsberettiget, Bryn ligesaa. De 3 andre syntes derimod at gjøre klart, at Norge maatte for nærværende indtage fremmede og tildele dem Indfødsretten, især med Hensyn til Danske. Da denne Sag var saa vanskelig og Stemmerne for forskjellige, blev den udsat tilligemed § 54 som med den saa nøie var forbunden, til følgende Dag; og skulle derfor Constitutions Comiteen efter de forskjellige oplæste Erindringer – gjennemsee, forandre og afgjøre de nærmere og nøiere Bestemmelser. Amtmand Bennecke var ogsaa indkommet med en Forandring i hensyn til § 54. Forhandlingerne udsattes derfor til næste Dag Kl. 12. ⁿ⁶⁸ Mandagen d. 9 var Representanterne samlet Kl. 12 slet. Blev oplæst hva Dagen forud var foranstaltet. Der votertes paa 53 og 54. Efter at der en lang Tid var debatteret, blev saa bestemt at § 53 og 54 skulle udgjøre een § og forandres derhen som Udkastet viser. § 55 antaget af 109 Stemmer. § 56. Man blev enige i alle Puncter undtagen den sidste om Creditorerne havde erholdt fuld Betaling. Meltzer med flere ville det skulde hedde – «naar Creditorerne havde faaet tilfredsstillende Betaling». Omsen paastod ivrig det ei kunde gaae an, thi hvor mange Maader og Kneb har ikke den skyldige at tvinge Creditoren med for at faae ham tilfredsstilt. Der votertes paa den Slut og 56 mod 55 gjorde at Meltzers Forslag faldt. Denne § blev antaget med det i Udkastet af Omsen tilføiede Tillæg. § 57. Wergeland ville denne § skulle blive som den var undtagen at Nr. 4 saalydende: «Ved at overbevises om at have kjøbt Stemmer i Valgforsamlingen, skulde dennes Stemmeret være tabt,» denne Sætning ville han skulde ei saaledes straffes. Han gjendrevs ved en høi Latter, og § blev ved votering antaget. – § 58. Efter noget at have debatteret, af 58 mod 52 antaget. § 59. Eenstemmig antaget. Forsamlingen endtes derved for i dag Kl. 4. Tirsdag den 10de Mai fortsattes Forhandlingene. Til Præcident for følgende 8 Dage valgtes Sorenskriver Falsen og vice Præcident Amtmand Krogh. Der blev forelæst hvad Dagen forud var

afgjort og debatteret. § 60 begyndtes men her opstod mangfoldige Anmærkninger, Disputer etc. Capt. Motzfeldt syntes at faae mange paa sit Partie. Hegermann var tildeels enig med ham. Teis Thorkelsen ville ifølge sine Ord afgjøre den Ting i Mindelighed, saa hva Valgberettigede angikk, hverken Landet eller Byen skulle tabe. § blev antaget med den i Udkastet tilføiede Anmærkning. § 61 eenstemmig antaget, § 62 med nogen liden Forandring antaget. § 63 eenstemmig antaget. § 64 eenstemmig antaget. § 65. Heraf nogen Debat da nogle syntes at udelukke de i § 51 nævnte fra at være Representanter, men dette faldt igjennem og den blev antaget af 67 Stemmer mod 38. § 66. Oplæste Major Sibbern sine Tanker, og foreslog til Slutning at denne § enten maatte udgaae eller forandres da det var ubilligt for Embedsmænd. 82 Stemme antat – gaaer ud, mod 22. Dette blev altsaa udslettet. § 67 antaget af 95 mod 10; § 68 og 69 eenstemmig antaget. § 70 med tilføiede Anmærkn. antaget. § 71 og 72 eenstemmig antaget. § 73. Her ville nogle 3 Aar skulle forhøjes til 10, andre slet ikke, andre bestemt, men Omsen gjendrev dem, ved [...] af at vi intet stadigt Lovgivende Corps havde, for i saa fald ville han gaae over til de 10 Aar. § blev antaget som den stod af 59 Stemmer mod 48. § 74 med den lille Forandring antaget. § 75, 76 og 77 eenstemmig antaget. § 78 antaget med 54 Stemmer mod 52. § 79 og 80 eenstemmig antaget. § 81's forskjellige Poster antaget eenstemmig med de faae Forandringer Udkastet viser. § 82 blev af 63 Stemmer antaget til at skulle forandres; og et Tillæg ville Provst Schmidt med mange andre have tilføiet. Der votertes og blev af 93 Stemmer antaget saaledes som Udkastet udviser. § 83 og 84 eenstemmig antaget. § 85 antaget af 65 mod 45 Stemmer efter at der var voteret paa om Kongen skulle kunde modsætte sig Storthinget een Gang eller 2de. Det blev antaget 2de Gange, altsaa gjorde først det 3. Storthing Udslag. Og endelig blev Paragrapherne 86, 87, 88, 89, 90, 91 og 92 eenstemmig antaget. Forhandlingerne ophørte for i dag Kl. 3 1/2. Men førend man skulde ud, blev af Fogd Collett oplæst de af Finance Comiteen fremlagte Udkast til Fundatser til en Bank eller rettere dette skulle have været Hensigten til deres Arbeide, men paa mangel af de nødvendige Oplysninger kunde intet bestemmes. Med nogle flere Anmærkelser betreffende Norges Indtægter og Udgifter i Freds Aarene 1805 og 6 som og Krigs Aarene 1811 og 12. Saa og et Oversigt over Norges Handels Ballance i forskjellige Aar. Forhandlingene fortsattes Følgende Dag Onsdag d. 11. Kl. 10. § 93. Hvad denne Gjenstand angikk, saa syntes Sverdrup det var rimelig ikke hele

Lagthinget, men kun et lige Antal – som høieste-Ret, hvilket mange andre og forsvarede – men Resultatet viste at § blev antaget som den her staar af 58 ja mod 51 nei. § 94 blev efter noget fra og til antaget. § 95 eenstemmig antaget. § 96. Hvad denne angikk saa ville en deel have forandret, istedenfor «to høie Officerer» der skulle staae «General-Auditeuren og een høi Officer», men dette falt – da Constitutions Comiteen havde troet denne Post kunne gaa ind for Fremtiden, altsaa antaget. § 97 eenstemmig antaget. § 98 ligesaa. § 99. Hvad denne Gjenstand betrefter, saa debattertes den en Tid. Capt. Motzfeldt og Wulfsberg oplæste sine Meninger. Man voterte om den skulle blive staaende eller forandres; det sidste blev antaget af 79 mod 30 Stemmer. Den blev da forandret som Udkastet viser, og saaledes antaget af 94 ja mod 9 nei. § 100. Med den lille Tilføining antaget eenstemmig, saa og § 101, 102, 103, 104, 105 og 106. § 107 blev af Justitsraad Diriks saaledes foreslaaet som udkastet viser, og saa af Forsamlingen eenstemmig antaget hvorved den forrige gik ud. § 108. Denne var Gjenstand for lange Debatter – Hegermann, Weidemann, Møller, Bratbjerg,ⁿ⁶⁹ Thorsen,ⁿ⁷⁰ begge Aallerne som og flere at beholde §, Wergeland derimod ikke. Der votertes om den skulle antages eller ei. 99 Stemmer gav ja og 9 nei, altsaa antaget. § 109. Eenstemmig antaget. § 110 noget debatteret og forklaret, da antaget med den tilføiede Forandring. – § 111 antaget – dog overlades det det første Storthing at bestemme det nærmere, naar al Oplysning var indhentet. – § 112 antaget eenstemmig. § 113 antaget af 68 ja mod 38 nei. § 114 eenstemmig antaget – og endelig § 115 efter at den af Oberst Hegermann foreslaaede Tilsetning var tilføiet (som Udkastet viser) eenstemmig antaget. Forsamlingen endtes Kl. 4. – Torsdagen d. 12. Mai blev Representanterne dikteret hvad Finance Comiteen havde udarbejdet, bestaaende af 7 §. Fredagen den 13. Mai skulle disse § debatteres. § 1 blev debatteret og efter en liden Forandring, som sees i Forslaget, antaget af 84 Stemmer mod 21. Man skred til 2. §. Wedel oplæste sin Betænkning, og forsikrede disse vare forsigtigere end hva Finance Comiteen og 1ste Departement havde overleveret Forsamlingen. Alt var kun Suposition og intet bestemt. Hvad Hensigten af hans Tale var veed man ikke, thi han forsikrede at han ingenlunde ville fornærme. Da han saaledes havde fremsat sine vigtige og vidtløftige Tanker, hvilke her ei af Representanterne vil kunde gjendrive, da man manglede de nødvendige Oplysninger; blev derfor

Regjeringsraader Haxthausen og Tank¹⁷¹ kaldte. Wedel begyndte igjen forfra, alt i en meget fornærmende Stil; hvori han paastod baade Raaderne og Comiteen havde handlet i Tasmørke og deres hele Indberetning angaaende Udgifter og Indtægter var falsk. Tank tiltalte ham i samme Sprog, hvorved han tildeels gjendrevs, uden hva der havde været umueligt i den korte Tid at faae Kundskaber om. Ved endt Debatte gik Raaderne sin Vei og Forsamlingen debatterede. Wedel sagde hans Fuldmagt stragte sig ei til at bestemme Finans og paalægge Skatter etc. som § lød om, og han for sin Deel ingenlunde kunde indvilge §. Han syntes at blive farlig og kunde snart faaet Mængden paa sit Parti, hvis ikke andre kraftfulde Mænd havde taget Ordet. Først oplæste Falsen sin Mening ledsaget af den mest upaatvivlelige Fedrenelands Følelse. Colletts var varme og herlig fremsatte. Hegermann talte som afkom af en gammel stærk og ekte Normand; Stoltenberg var varm og oprigtig – og heele Professor Sverdrups gjorde overmaade Indtryk, Stormen fra hans norske Blod var end ei ganske neddempet. – Pastor Rein sat [... ..]; for ganske laconisk oplæste han sin Tale; den var stærk og [...], men i høieste Grad bitter mod Svensken og hans Tilhængere, saaledes var den selv en sammenhengende Kjede af Bitterheder og den ene mægtigere end den anden. Adskillige [fattede Faren(?)], og manglede intet uden Dolken saavist som de med koldt Blod havde stukket den i Talerens Barm. Han endte med ædle Følelser for opofrelse for Fødelandet, endskjønt fattig ville han naar det gjaldt, yde sin sidste Skjærv. Han erholdt et uskrømtet Bifald da den største Deel af Forsamlingen reiste sig og adskillige Gange raabte hurra – ledsaget med eftertrykkelig Haandslag. Omsen forsikrede han kunde ikke [...] i denne § da hans Fuldmagt ei strakte sig derhen. Jersin bifaldt den med en kort og god Tale. Provst Schmidt ligesaa. [...] oplæstes vedkommende og skriftlige Bevidnelser af Rolfsen, Carstensen, Capt. Motzfeldt og Koren og tilsidst Stoltenberg atter, hvilken sidste erholdt lydelig Bifald som Rein. Man skred til votering og denne blev af 76 antaget mod 29 – med enkelte Forandringer som Forslagets 2.§ viser. Saaledes at have holdt ved fra Kl. 10 1/2 til 4 om disse tvende § endtes Forhandlingerne fredag. Løverdagen d. 14de. Forsamlingen begyndte som sedvanlig Kl. 10. Man foretog Finants Comiteens Forslags 3. §, som blev vedtaget af 72 mod 33 Stemmer. § 4 blev en lang Tid debatteret af Wedel, Løvenskiold, Brun, Erichstrup, Captein Motzfeldt m.fl. og antaget endelig med den lille anførte Forandring af 84 mod 23 Stemmer. § 5 med liden

Forandring eenstemmig antaget. § 6 blev af Forsamlingen udslettet. § 7 antaget. Forhandlingene ophørte for denne Dag efter først at have bestemt følgende, hvor mange Medlemmer Lov Komiteen skulle bestaa af. 52 Stemmer var for 5 og 47 var for 7. Følgelig 5 Medl. Til Comiteen for Værnepligten blev bestemt 7 Lemmer og deraf ved Pluralitet bestemt 2de Bønder. Disse tilligemed en Finans Comite og 3 Bank-direkteurer skulle vælges paa Møde d. 16 May, og Forsamlingen skildtes ad Kl. 1. – Mandagen den 16 May blev først af Secretairen oplæst, hva der var forhandlet d. 11. og 12 d.M. Derpaa skredes til Valg af en Lov-Comitte hvori blev ved Stemme flerhed valgt Justitsraad Diriks med 104 Stemmer, Professor Krogh ligesaa, 3, General Auditeur Berghⁿ⁷² 85, 4, Professor Treschowⁿ⁷³ 56, og 5, Assessor Debesⁿ⁷⁴ 32; som Reserve i paakommende Tilfælde: Sorenskriver Christie 39, 2, Sorenskriver Weidemann 33 og 3, Assessor Gjertsenⁿ⁷⁵ med 31 Stemmer. I Committeen for Vernepligten: 1, Oberst Hegermann med 99 Stemmer, 2, Commandeur Fabricius 95. 3, Kjøbmand Iver Holterⁿ⁷⁶ 24. 4, Jacob Aall 76. 5, Sorenskriver Falsen 46. 6, Lehnsmand Lysgaard 61 og 7, Matros Jens Svendsen 37 Stemmer. Finance Committeen 1, Professor Rasmussen.ⁿ⁷⁷ 2, Johannes Trones(?). 3, Ass. Voight.ⁿ⁷⁸ 4, Cammerraad Holst.ⁿ⁷⁹ 5, Grev Wedel Jarlsberg, og endelig de 3de Bankdirecteurer 1, Westye Egeberg,ⁿ⁸⁰ 2, Thomas v. Heftyeⁿ⁸¹ og 3, Agent Nielsen.ⁿ⁸² Derefter oplæstes hele Constitutionen, som den nu var ordnet og redigert af de valgte Redacteurer. Og til Præcident valgtes Sverdrup og vice Præcident Capt.Motzfeldt og Forhandlingerne endtes Kl. 4. Tirsdagen den 17de Mai 1814 vare samtlige Representanter tilstede Kl. 10 1/2. Secretairen oplæste hvad. 14 og 15 var forhandlet. Derefter nogle promemoria fra nogle Bønder paa Toten og Hedemarken. Man skulle derpaa begynde Dagens høitidelige og egentlige Forretning – nemlig skride til Kongevalg. Herved opstod nogen Mundstrid, da Adskillige ville have denne Handling udsat, deriblandt Omsen der paastod det var nødvendig at udsætte denne, saavel for Regenten som Folket; da Europas Magter ikke ville bifalde saadant, Regenten da var nød at frasige Tronen igjen. Wedel, Grøgaard, Løvenskiold, Cloumann,ⁿ⁸³ Wergeland, O. Mørk nærede samme Formeening. Presidenten besluttede at votere paa om saadant Valg skulle foretages i dag eller ei; og Pluraliteten var for det, hvorfor enhver førte sit Votum til Protocols. Resultatet viste at Prinds Christian Frederik eenstemmig blev valgt

til Norges Konge. De ovennevnte Personers Ytringer lød omtrent saaledes: «Da Rigsforsamlingen i dag har besluttet der strax skal vælges Konge, saa vælge N.N. Pr. Chr. Fr. til Norges Konge.» En Deputation af 4 af hvert Stift med President, vicepresid. og Secretairen overrakte Regenten Constitutionen og medfulgte en Adresse fra Rigsforsamlingen. Prof. Sverdrup, i det han overleverede ham samme, tolkede National Forsamlingens Ønske og tagne Beslutning i korte og skønne Udtryk; Regenten behagede at takke, og udbad sig Dilation til Torsdagen d. 19de, i det Han blant andet forsikrede: «Hvis Han modtog Tilbudet, det da var af lutter Kjærlighed for gamle Norge og dets kjække Sønner.» Han tilsagde Forsamlingen at møde paa Torsdagen den 19de Mai Kl. 11 for med Høitidelighed at modtage hans Beslutning. – Provst Hount havde indgivet første Dag en Ytring, han ville Nationalforsamlingen skulle tilsende Regenten som et Ønske, at han ville i sine Erklæringer til de fremmede Magter om hans og Nationens tagne Beslutning, tilføie: «At Norge med dets valgte Konge var urokkelig bestemt at vove det yderste, ja Liv og Blod, for gamle Norges Frihed; og Folkets eenstemmige Villie var at opstaae i Masser for at forjage hvem Ransmand og Fiende der turde i ufredelig Hensigt betræde Norges Grændser.» Forsamlingen vedtog den eenstemmig. Forhandlingerne ophørte Kl. 4 1/2. Onsdag den 18de underskrevs Constitutions-Akten af samtlige Representanter. Torsdag d. 19. Mai (Christi Himmelfarts Dag) mødte Forsamlingen i Rigssalen Kl. 11 for at modtage Regentens Beslutning. – Han indtraadte ledsaget af de fra Christiania Bye tilsagte høie Embedsmænd og sin Stab. Han tilkjendegav at Han modtog den tilbudte Krone; aflagde Eden. – Derefter ved Opfordring af Præsidenten gjorde Rigsforsamlingen det samme. V. Holten oplæste Corespondancen mellem Danmark og Regenten, vort til den Dag havde Forhold med andre Magter. Han forlod Forsamlingen, som herved 3de Gange stemmede Held for Norge og dets Konge; hvorved løstes trende Gange 27 Skud af de der henbragte Canoner. Alle begave sig i Kirken; og efter at have taget en liden Forfriskning til Aanden og Legemet vendte tilbage til Eidsvold, hvor der ved Bordet blev drukket Kongens, Norges og Kronprindsens Skaal. Og Kanonernes Torden endte denne mærkverdige Dags Høitidelighed. Lørdagen d. 20de skulle Representanterne møde Kl. 4 for at underskrive Protocollen.

Noter:

- [n1](#). *Note over de paa Eidsvold mødende Folke-Representanter*, 4 bl.
- [n2](#). Distriktskirurg Alexander Christian Møller (1762–1847). Representerte Arendal.
- [n3](#). Yngvar Nielsen: *Bidrag til Norges Historie i 1814*. Bind 1. Chra. 1882, s. 323ff. Se også W.P. Sommerfeldt: «Den norske feltpresse fra 1814». *Nordisk tidsskrift för bok- och biblioteksväsen*. 1914, s. 307–17.
- [n4](#). Arild Sibberns dagbok. Ms. fol. 1505:3
- [n5](#). *Riksforsamlingens forhandlinger*. 1ste del. Kra. 1914, s. 13
- [n6](#). Gustav Peter Blom: Dagboksopptegnelser fra Riksforsamlingen på Eidsvoll 1814, samt «Nogle Reflectioner over Kieler-tractaten». NB Ms.8° 1622.
- [n7](#). *Riksforsamlingens forhandlinger*. 1ste del. Kra. 1914, s.34.
- [n8](#). Hans fulle navn var Henrik Frederik Arild Sibbern, men han brukte bare fornavnet Arild.
- [n9](#). NB Ms.fol. 1505:3.
- [n10](#). Han var innskrevet som kaptein, men ifølge hans selvbiografi ble forfremmelsen til kaptein ikke bekreftet før senere.
- [n11](#). H.J. Huitfeldt-Kaas: *Efterretninger om familien Sibbern*. Chra. 1890, s. 105ff.
- [n12](#). NB Ms.4° 3575:3.
- [n13](#). *W.F.K. Christies Dagbog. Norske Samlinger*. Bind 2. 1860, s. 564f.
- [n14](#). NB Ms.fol. 4309:1.
- [n15](#). Eli Fure: *Eidsvoll 1814. Hvordan grunnloven ble til*. Oslo 1989, s. 138f.
- [n16](#). Tollprokurør. Representerte Kristiania.
- [n17](#). Eli Fure: *Eidsvoll 1814. Hvordan grunnloven ble til*. Oslo 1989, s. 145f.
- [n18](#). Redaksjonskomiteen som ble oppnevnt for å gi Grunnloven den siste finpuss, foretok en gjennomgripende omkalfatring av paragrafene. For å lette en sammenligning mellom den versjonen som publiseres her og den offisielle som ble signert 17. og 18. mai, er det ved hver paragraf i parentes oppgitt tilsvarende nummer i 17. mai-Grunnloven. Siden paragrafene fra og med § 43 er forskjøvet i forhold til Konstitusjonskomiteens grunnlovskast, er de tilsvarende nummer

også der oppgitt.

[n19](#). Her ser det ut til at siste del av setningen har falt ut, og at selve meningen med paragrafen har vært uklar for avskriveren. Ordlyden i den vedtatte paragrafen var: «... ej anden Rang og Titel, end den, ethvert Embede medfører. – ...».

[n20](#). Tallet senere overstrøket. Teksten avmerket med klamme i margen og følgende margkommentar: «først vedtaget eenstemmig, siden udgaaet eenstemmig».

[n21](#). § 53 i Konstitusjonskomiteens forslag ble utsatt/ gikk ut.

[n22](#). Denne paragrafen er i manuskriptet innført mellom § 56 og § 57 på en liten ledig plass helt nederst på siden. Rett ut for paragrafnummeret har nedskriveren notert: «NB Tvert over paa næste Side» for å markere at denne § egentlig hører hjemme nederst på neste side hvor den antagelig har vært uteglemt ved renskrivngen.

[n23](#). Paragrafnummerne mangler i manuskriptet.

[n24](#). Mye av teksten på denne siden er uleselig på grunn av vannskade. Det manglende er føyd til i skarpe klammer slik det finnes i 17. mai-Grunnloven.

[n25](#). Her avsluttes manuskriptet med «Nogle Paragrapher Finantzvæsenet angaaende». Denne delen tas ikke med her siden den er identisk med den trykte innstillingen fra Finanskomiteen.

[n26](#). NB Ms. Fol. 1505:3–4

[n27](#). Carl von Schmettow (1744–1821). Kommanderende general nordfjells i 1814.

[n28](#). Frederik Gottschalk von Haxthausen (1750–1825). General og norsk statsråd.

[n29](#). Carl Henrik Holten (1775–1862). Dansk. Sekretær ved stattholderskapet i Norge. Fulgte Christian Frederik tilbake til Danmark høsten 1814.

[n30](#). Oberst Diderich Hegermann (1763–1835). Representerte Oplandske infanteriregiment.

[n31](#). Professor Georg Sverdrup (1770–1850). Representerte Kristiania.

[n32](#). Sorenskriver Christian Magnus Falsen (1782–1830). Representerte Akershus amt.

- [n33](#). Tollprokurør Christopher Frimann Omsen (1761–1829).
- [n34](#). Byfogd og sorenskriver Christian Adolph Diriks (1775–1837). Representerte Larvik.
- [n35](#). Pastor Nicolai Wergeland (1780–1848). Representerte Kristiansand.
- [n36](#). Justitiarius Andreas Rogert (1754–1833). Representerte Trondheim.
- [n37](#). Kaptein Peter Motzfeldt (1777–1854). Representerte Artillerikorpsset.
- [n38](#). Oberstløytnant Frederik Wilhelm Bruenech Stabell (1763–1836). Representerte Akershusiske skarpskytterregiment.
- [n39](#). Oberst Johan Daniel Frederik Petersen (1757–1816). Representerte Søndenfjeldske infanteriregiment.
- [n40](#). Pastor Jonas Rein (1760–1821). Representerte Bergen.
- [n41](#). Sogneprest Hans Christian Midelfart (1772–1823). Representerte Nordre Trondhjems Amt.
- [n42](#). Prost Frederik Schmidt (1771–1840). Representerte Buskerud amt.
- [n43](#). Jernverkseier Jacob Aall (1773–1844) Representerte Nedenes Amt.
- [n44](#). Lensgreve Johan Herman Caspar Wedel-Jarlsberg (1779–1840). Representerte Jarlsberg grevskap.
- [n45](#). Sogneprest Hans Jacob Grøgaard (1764–1836). Representerte Nedenes amt.
- [n46](#). Byfogd Peter Ulrik Magnus Hount (1769–1815). Representerte Smaalenenes Amt.
- [n47](#). Severin Løvenskiold (1777–1856). Representerte Bratsberg Amt.
- [n48](#). Amtmann Hilmar Meincke Krohg (1776–1851). Representerte Romsdals Amt.
- [n49](#). Kjøpmann Frederik Meltzer (1779–1855). Representerte Bergen.
- [n50](#). Kjøpmann Peter Schmidt (1782–1845). Representerte Trondheim.
- [n51](#). Kjøpmann Jens Rolfsen (1765–1819). Representerte Bergen.
- [n52](#). Kjøpmann Ole Clausen Mørch (1774–1829). Representerte Kristiansand.
- [n53](#). Kjøpmann Carl Peter Stoltenberg (1770–1830). Representerte Tønsberg.
- [n54](#). Gårdbruker Even Thorkildsen Lande (1758–1833). Representerte Robygdelaget.

- [n55](#). Kjøpmann Peder Vlentín Rosenkilde (1772–1836). Representerte Stavanger.
- [n56](#). Fogd Johan Collett (1775–1827). Representerte Buskerud amt.
- [n57](#). Sorenskriver Arnoldus von Westen Sylow Koren (1764–1854). Representerte Søndre Bergenhus.
- [n58](#). Kjøpmann og jernverkseier Henrik Carstensen (1753–1835). Representerte Østerrisør.
- [n59](#). Sorenskriver Lauritz Weidemann (1775–1856). Representerte Kristians Amt (Oppland).
- [n60](#). Kaptein Ole Elias Holck (1774–1842). Representerte Nordre Bergenhus Amt.
- [n61](#). Kommandør Jens Schow Fabricius (1758–1841). Representerte Sjødefensjonen.
- [n62](#). Skal sikkert være lensmann Ole Rasmussen Apeness (1765–1859). Representerte Jarlsberg grevskap.
- [n63](#). Gårdbruker Elling Olsen Walbøe (1763–1831). Representerte Romsdals Amt.
- [n64](#). Sorenskriver Gustav Peter Blom (1758–1869). Representerte Jarlsberg grevskap.
- [n65](#). Amtmann Claus Bendeke (1763–1828). Representerte Hedemarken Amt.
- [n66](#). Gårdbruker Anders Lysegaard (1756–1827). Representerte Kristians Amt (Oppland).
- [n67](#). Sogneprest Jacob Hersleb Darre (1757–1841). Representerte Søndre Trondhjems Amt.
- [n68](#). Her er dagboksopptegnelsene avbrutt av en avskrift av 3 strofer av Fr. Schmidts «Rigsdags Sang fra 25. april 1814», og «Tale holden af Pastor Grøgaard i Anledning af § 37 af Constitutionen». Ingen av disse er tatt med her.
- [n69](#). Bonde og lærer Sivert Paulsen Bratsberg (1780–1816). Representerte Nordre Trondhjems amt.
- [n70](#). Kommandersersjant og gårdbruker Paul Thorsen Harildstad (1764–1843). Representerte Oplandske infanteriregiment.
- [n71](#). Carsten Tank (1766–1832). Norsk forretningsmann. Statsråd i 1814.
- [n72](#). Generalauditør Christopher Anker Bergh (1764–1825).

- [n73](#). Niels Treschow (1751–1833). Filosof og politiker.
- [n74](#). Høiesteretsassessor Jens Peter Debes (1776–1832).
- [n75](#). Frithjof Johannes Gjertsen (1782–1857).
- [n76](#). Iver Holter (1781–1860).
- [n77](#). Professor Søren Rasmussen (1768–1850).
- [n78](#). Navnet feilskrevet, skal være Vogt, Jørgen Herman (1784–1862).
- [n79](#). Poul Christian Holst (1776–1863).
- [n80](#). Westye Egeberg (1767–1830).
- [n81](#). Thomas Johannessen Heftye (1767–1827).
- [n82](#). Jacob Nielsen (1768–1822).
- [n83](#). Justisråd Peter Jørgen Cloumann (1747–1817). Representerte Bratsberg amt.
-

«... at ryste en Constitution ud af Ermen» er lastet ned gratis fra bokselskap.no